

Життя після виходу з Афгану

ДЕСЯТКИ ТИСЯЧ ВОЇНІВ ЗА РОКИ ВІЙНИ НАГОРОДЖЕНІ ОРДЕНАМИ І МЕДАЛЯМИ, 21 УКРАЇНЕЦЬ СТАВ ГЕРОЄМ

.10

НОВИНИ

ЯКОЮ МАЄ БУТИ МІНІМАЛЬНА ЗАРПЛАТА У 2015 РОЦІ

Фахівці ФПУ вважають, що її сума має становити 3199 грн.

.04

КОНСУЛЬТАЦІЇ

ОБЧИСЛЕННЯ СТРАХОВОГО СТАЖУ

З 1 липня 2013 року жінки, які перебувають у декреті, відносяться до осіб, що підлягають обов'язковому державному пенсійному страхуванню.

.12

НА ЧАСІ

Напрацьовано механізм повернення грошей працівникам збанкрутілих підприємств.

.13

№ 7 (729) | 13.02.2014

профспілкові вісті

ГАЗЕТА ФЕДЕРАЦІЇ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

www.psv.org.ua

КОРОТКО

ОФІЦІЙНО | Звернення Президії Федерації професійних спілок України з нагоди дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав. **.02**

ВАЖЛИВО | У Парламенті зареєстровано законопроект про підвищення рівня соціального захисту ветеранів війни. **.02**

АКТУАЛЬНО | Профспілки ініціювали проведення переговорів щодо оплати праці бюджетників. **.03**

ТЕМА НОМЕРА | ЯК ЖИВЕТЬСЯ ТИМ, ХТО ПРОЙШОВ ШКОЛУ ЧУЖОЇ ВІЙНИ?

ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ БЕЗ ВІЙНИ

15 лютого Україна відзначатиме 25-ту річницю виведення військ колишнього СРСР з Республіки Афганістан. За ініціативи Президента України 2014-й проголошено Роком учасників бойових дій на території інших держав. Як живеться тим, хто пройшов сувору школу чужої війни і вижив? Чому гір-

кої правди про афганську війну, що тривала вдвічі довше, ніж Велика Вітчизняна, ми так до кінця і не дізналися? Та коли учасники бойових дій замість слів «ми вас туди не послали» почують інші: «Вибачте нас, хлопці»? Несвяткові роздуми про все це пропонуємо увазі читачів на шпальтах «ПВ». **.08**

Сергій Червонописький: «Пам'ятаємо учасників і шануємо героїв» **.05**

ДОЛУЧАЙТЕСЬ ДО ОБГОВОРЕННЯ
Будь-який матеріал номера можна обговорити на нашому сайті www.psv.org.ua

ДАТА

ПРИВІТАННЯ ГОЛОВИ
ФЕДЕРАЦІЇ ПРОФСПІЛОК
УКРАЇНИ ЮРІЯ КУЛИКАЗ НАГОДИ ДНЯ ВШАНУВАННЯ
УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ
НА ТЕРИТОРІЇ ІНШИХ ДЕРЖАВ
ТА 25-І РІЧНИЦІ ВИВЕДЕННЯ
ВІЙСЬК КОЛИШНЬОГО СРСР
З РЕСПУБЛІКИ АФГАНІСТАН

Шановні учасники бойових дій в Афганістані та військових конфліктів в інших державах, шановні члени сімей загиблих, ветерани війни, миротворці!

15 лютого святковий і одночасно трагічний день. 25 років тому відбулося виведення військ з Афганістану, які понад дев'ять років перебували на його території.

Свої вітання з цієї нагоди ми насамперед адресуємо воїнам-афганцям, героям воєн і локальних конфліктів в інших державах. Ви завжди для всіх були і є прикладом мужності і відваги, зразком людини, для якої «ОБОВ'ЯЗОК» – це не просто слово, а норма поведінки, суть життя.

Зі всіх сучасних збройних конфліктів афганська війна була найкривавішою, її тинь торкнулась майже кожної української родини.

Вона стала важким випробуванням і трагедією для сотень тисяч людей – тих, хто безпосередньо перебував на афганській землі, і тих, хто безмежно довгими й тривожними днями і ночами чекав вдома повернення своїх синів, чоловіків, батьків, коханих, друзів.

Через горнило цієї війни пройшли 160 тисяч наших співвітчизників, 12 тисяч із них отримали поранення, контузії, були скалічені, а 3360 – не повернулися до своїх домів.

Священною є пам'ять про ваш героїзм, мужність при виконанні інтернаціонального обов'язку, готовність платити найдорожчу ціну – своє життя.

Сьогодні ми вшануємо пам'ять загиблих, схилимо голову перед їхнім подвигом, мужністю та витримкою. Вічна їм пам'ять!

Шануємо живих, ви Герої наважди!

Час не підвладний викреслити з нашої пам'яті героїчні подвиги, приклади вірності військовому обов'язку, що продемонстрували тисячі синів і дочок України, яким довелося нести нелегку військову службу в горах Афганістану.

Подвиги учасників бойових дій – це та велика і велична правда історії, яку не спотворити і не переписати жодними змінами у сучасному мінливому світі. Це вінець реального, дієвого патріотизму для кожної чесної людини і свідомого громадянина, наочне свідчення єдності всіх поколінь нашого народу. На жаль, з року в рік вас у бойовому строю залишається все менше і менше.

Профспілки знають і працюють над проблемами, які вас хвилюють. Частина з них має регіональний характер, окремі – потребують прийняття рішень на державному рівні.

Заради належного забезпечення встановлених законом соціальних прав, організації допомоги учасникам бойових дій на території інших держав, підвищення рівня їх соціального захисту Федерація профспілок України цілеспрямовано співпрацює з Комітетами Верховної Ради України, народними депутатами, Міністерством соціального захисту, організаціями ветеранів, Українською спілкою ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів).

Зокрема, профспілки відстоювали позицію щодо необхідності збільшення фінансування бюджетних програм, спрямованих на соціальний захист інвалідів війни та воїнів-інтернаціоналістів у Держбюджеті-2014.

Враховуючи, що питання соціального захисту учасників бойових дій на території інших держав визначено одним з пріоритетів со-

ціальної політики (Указ Президента України від 12.06.2013 № 329), ФПУ та УСВА домоглися затвердження розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Плану заходів з підготовки і проведення у 2014 році в Україні Року учасників бойових дій на території інших держав».

У зв'язку з необхідністю посилення соціального захисту ветеранів війни, в тому числі воїнів-інтернаціоналістів і членів їхніх сімей, ФПУ спільно з УСВА підготовлено проект Закону України «Про внесення змін до законодавства України щодо підвищення рівня соціального захисту ветеранів війни».

В лютому 2014 року у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня соціального захисту ветеранів війни» (реєстр. № 4081).

Рішенням Президії ФПУ від 17.01.2014 нагороджено членів профспілок – учасників бойових дій на території інших держав.

Федерація профспілок України закликала профспілкові організації урочисто вшанувати профквітців, які свого часу виконували військовий обов'язок у бойових умовах, та вручити їм відзнаки ФПУ, а також виявляти постійну турботу про учасників бойових дій на території інших держав та членів їхніх сімей.

Користуючись нагодою, хочу наголосити, що Федерація профспілок України завжди відстоюватиме ваші, шановні учасники бойових дій, права і надаватиме вам всебічну підтримку.

Від усієї душі бажаю вам і вашим родинам добра і щастя, миру і достатку, міцного здоров'я і довгих років життя!

Честь вам і слава!

ОФІЦІНО

ЗВЕРНЕННЯ
ПРЕЗИДІЇ ФЕДЕРАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ
З НАГОДИ ДНЯ ВШАНУВАННЯ
УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ
НА ТЕРИТОРІЇ ІНШИХ ДЕРЖАВ

Минуло 25 років з того часу, коли останній радянський солдат залишив афганську землю, але тисячі українських сімей знову й знову повертаються до тих подій, переживаючи гірку біль втрати близьких та зраних людських душ. У цей день ми висловлюємо слова щирої вдячності й поваги тим, хто пройшов через випробування афганської війни, здолав тяжкі військові будні й відчув, що таке реальна війна, в той час коли всі ми жили в мирних умовах.

Шановні друзі, ви, як ніхто, знаєте справжню ціну війни й миру. І, як ніхто, вмiєте дорожити сьогоднішнім днем, усвідомлювати свою відповідальність за майбутнє, за долю прийдешніх поколінь. Низький уклін вам за ратний подвиг і вічна пам'ять загиблим героям, чи імена вписані до однієї з найтрагічніших сторінок історії країни. Відстоюючи соціальну справедливість, профспілки постійно наголошують на необхідності забезпечення законних соціальних прав та інтересів не тільки працюючих, а й членів їхніх сімей, ветеранів, інвалідів.

На жаль, серед найболючіших питань сьгодні залишаються проблеми, пов'язані з підвищенням рівня соціального захисту, пенсійного за-

безпечення та медичного обслуговування учасників бойових дій на території інших держав, встановлення належного розміру грошової компенсації вартості санаторно-курортного лікування, забезпечення житлом учасників бойових дій (воїнів-інтернаціоналістів), які потребують поліпшення житлового умов, забезпечення автомобілями, пільгового проїзду, особливо в приміському та міжміському транспорті тощо.

Федерація профспілок України активно й цілеспрямовано співпрацюватиме з організаціями ветеранів, Президією Міністрів та Верховною Радою, регіональними органами виконавчої влади та місцевого самоврядування заради належного забезпечення встановлених законом соціальних прав, організації допомоги учасникам бойових дій на території інших держав.

Закликаємо профспілкові організації спільно з роботодавцями провести заходи з нагоди 25-ї річниці виведення військ колишнього СРСР з Республіки Афганістан, а також виявляти постійну турботу про учасників бойових дій на території інших держав та членів їхніх сімей.

ПРЕЗИДІЯ ФЕДЕРАЦІЇ
ПРОФСПІЛОК УКРАЇНИ

ОФІЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Всеукраїнські галузеві профспілки оборонно-промислового комплексу України (ОПК):

- Профспілка авіабудівників України;
  - Профспілка працівників радіоелектроніки та машинобудування України;
  - Профспілка працівників суднобудування;
  - Профспілка працівників Збройних Сил України
- повідомляють, що ними, на підставі статті 4 Закону України «Про колективні договори і угоди», утворений Спільний представницький орган профспілок ОПК (СПО). СПО утворено з метою вироблення консолідованої позиції та спільних дій щодо представництва, захисту прав та інтересів працівників, котрі працюють на підприємствах ОПК, у відносинах з органами влади і роботодавцями, участі у соціальному діалозі, а також при укладенні та реалізації міжгалузевих угод.

СПО відкритий для входження до нього інших галузевих профспілок України, організаційні ланки яких діють на підприємствах оборонно-промислового комплексу.

СПО профспілок ОПК

СПІВЧУТТЯ

Федерація профспілок України висловлює глибоке співчуття в. о. першого заступника Голови ФПУ Григорію Васильовичу Осовому у зв'язку з тяжкою втратою – смертю брата Володимира.

ВАЖЛИВО

У ПАРЛАМЕНТІ ЗАРЕЄСТРОВАНО ЗАКОНОПРОЕКТ
ПРО ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
ВETERANІВ ВІЙНИ

4 лютого у Верховній Раді зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня соціального захисту ветеранів вій-

ни» (реєстр. № 4081), розроблений Федерацією профспілок України спільно з Українською спілкою ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), повідомляє департамент бюджетної політики та со-

ціального захисту апарату ФПУ. Мета документа – забезпечення посилення соціального захисту ветеранів війни, у тому числі воїнів-інтернаціоналістів та членів їхніх сімей.

Доповідати про проект Закону України на пленарному засіданні Верховної Ради України має народний депутат – голова Комітету з питань свободи слова та інформації Микола Томенко.

ІЗ ПЕРШИХ ВУСТ

АНАТОЛІЙ КІНАХ: «ДУЖЕ ВАЖЛИВОЮ Є АДРЕСНІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ВЕТЕРАНІВ-АФГАНЦІВ ТА ІНШИХ СОЦІАЛЬНИХ ГРУП, ЯКІ ЇЇ ПОТРЕБУЮТЬ»

Чим зможе допомогти ветеранам-афганцям та учасникам бойових дій на території інших держав Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня соціального захисту ветеранів війни», проект якого підготовлено Федерацією профспілок України спільно з Українською Спілкою ветеранів Афганістану? Про це розповів президент Українського союзу промисловців і підприємців, перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони Анатолій Кінах.

Олексій ПЕТРУНА

«Безумовно, держава дуже заборгувала ветеранам-афганцям, учасникам військових конфліктів, у тому числі пенсіонерам, – сказав президент УСПП. – Тут повинна бути чесна політика. Не можна допускати такої ситуації – а ми, на жаль, це робимо щорічно, – коли в Україні діє низка законів, що фіксують рівень соціального захисту, а в затверженому бюджеті коштів на виконання цих законів немає. І ми починаємо збурювати суспільство. Виникають конфлікти між владними структурами і тими людьми, які із законом у руках приходять і кажуть: мені необхідно безкоштовно встановити телефон чи відремонтувати квартиру. А йому відповідають, що у місцевому чи іншому бюджеті коштів на це немає. Справа в тому, що тут дійсно повинна бути відверта розмова і концентрація ресурсів. Людям треба чесно сказати: ці статті ми в 2014 році виконуємо, а ці, на жаль, тимчасово ні».

Крім того, на думку Анатолія Кінаха, дуже важливою є адресність соціальної допомоги. «Пам'ятаю, як у 2001 році, будучи Прем'єр-міністром, затверджував постанову Кабінету Міністрів про стратегію створення в Україні адресних методів соціального захисту, – зазначив він. – Або, як кажуть, монетизації соціального захисту таким чином, щоб він був спрямований саме на тих людей, які об'єктивно вимагають допомоги з боку держави. Це ветерани, пенсіонери, багатодітні сім'ї. Вони повинні отримувати допомогу не у вигляді дотацій і субсидій незалежно від рівня доходів, а саме адресну матеріальну допомогу. Ця система перший рік ще працювала. Потім були різні зміни. На жаль, і досі в Україні немає цієї адресності. А це, на мій погляд, несправді. Простий приклад – так звані пільги на громадському транспорті. Чому б людині, яка має такі пільги, не отримувати їх як додаток до пенсії? Такий адресний підхід має бути закладено і по відношенню до «афганців». Загравати із соціальними групами не потрібно. Це просто образа для цих людей. Я обіцяю, що дуже уважно вивчу цей за-

конопроект. І виходячи з принципу забезпечення ресурсами, адресністю, однозначно робитиму все можливе, щоб люди відчули цю допомогу. Але це не повинне бути популізмом, це має бути ефективною соціальною політикою».

Президент УСПП також заявив: «На жаль, поки за межами уваги парламенту залишається економічна ситуація. Водночас посилюються серйозні ризики загострення соціально-економічної системної кризи. Ми повинні об'єднати зусилля, щоб не допустити цього. Парламенту необхідно працювати скоординовано та консолідовано, зосередившись навколо гострих питань незалежно від політичної кон'юнктури, аби щогодини відда-

вати борги українському народу. Задля подальшого економічного зростання, мирного, демократичного виходу з кризи, збереження державності, територіальної цілісності. Важливо, щоб у стислі строки були сформовані уряд країни і належним чином запрацювали органи місцевого самоврядування».

Держава дуже заборгувала ветеранам-афганцям, учасникам військових конфліктів... Тут повинна бути чесна політика. Не можна допускати такої ситуації, коли в Україні діє низка законів, що фіксують рівень соціального захисту, а в затверженому бюджеті коштів на виконання цих законів немає.

У свою чергу, промисловці і підприємці стурбовані тим, що погіршується інвестиційний клімат держави, зростають зобов'язання України щодо виплати державного боргу. Першочергово парламент повинен розробити чітку антикризову програму дій на 2014 рік, у якій були б передбачені заходи з недопущення фінансової дестабілізації, виконання боргових зобов'язань країни з метою запобігання дефолту, а також програми імпортозаміщення й локалізації виробництва, які б активізували внутрішній ринок держави. Програма має передбачати дії з диверсифікації експорту, насамперед там, де існує одностороння залежність від тих чи інших ринків, з розвитку малого та середнього бізнесу. Така робота сприятиме відновленню довіри до України з боку інвестиційної спіль-

ноти, суттєво впливатиме на покращення бізнес-клімату. «Слід зважати на те, що поки в Україні триває соціально-політична й економічна криза, інші держави світу динамічно розвивають свій внутрішній та експортний потенціал, активно працюють над підвищенням конкурентоспроможності продукції, – зауважив Анатолій Кінах. – Кон'юнктура на світових ринках змінюється настільки швидко, що наша країна ризикує серйозно відстати, і цього не можна допустити. Найголовнішим завданням часу має стати подолання безпрецедентно високого рівня корупції, наведення ладу в системі державних закупівель, сфері використання бюджетних

ресурсів. Не менш важливе налагодження постійного зворотного зв'язку з представниками громадянського суспільства. Оскільки запасу міцності в країні немає, затягувати з реалізацією цих завдань не можна. Економічне поживлення України, безумовно, допоможе виходу держави із суспільно-політичної кризи, сприятиме врегулюванню протистояння мирним, демократичним шляхом».

Стосовно нового очільника уряду та складу Кабінету Міністрів, Анатолій Кінах сказав: «Якість кадрів, що працюють у системі державного управління всіх рівнів, має не менш важливе значення, ніж зростання валових показників в економіці. Тому склад нового уряду має бути адекватним вимогам часу. В ньому треба зібрати кращих професіоналів, які знайдуть мову з парламентом та зможуть тримати постійний зворотний зв'язок із громадянським суспільством, сформувати довіру народу. Вони мають захистити національні інтереси держави, зупинити небезпечні процеси розколу та дезінтеграції, виконати низку фундаментальних економічних та соціальних завдань».

АКТУАЛЬНО

ПРОФСПІЛКИ ІНІЦІЮВАЛИ ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ ЩОДО ОПЛАТИ ПРАЦІ БЮДЖЕТНИКІВ

Пунктом 2.22 чинної Генеральної угоди визначено зобов'язання уряду щодо зменшення грошового розриву між посадовим окладом (тарифною ставкою) працівника і тарифного розряду ЄТС та мінімальною заробітною платою. Проте з 1 грудня 2013 року уряд, усупереч домовленостям за Генугодою, не здійснив підвищення базового тарифного розряду. Як наслідок, грошовий розрив збільшився з 295 до 366 грн, повідомляє Департамент бюджетної політики та соціального захисту апарату ФПУ.

На порушення зазначеного пункту 2.22 чинної Генугоди Кабінетом Міністрів дано до Верховної Ради проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» (схвалений парламентом 16.01.2014), в якому фактично закладено збільшення грошового розриву між базовим тарифним розрядом ЄТС та мінімальною заробітною платою. У результаті невиконання урядом зобов'язань, визначених у чинній Генеральній угоді, порушено права понад 4 млн працівників бюджетної сфери на належну оплату праці. У зв'язку з цим СПО об'єднань профспілок звернувся до Кабінету Міністрів з проханням якнайшвидше, але не пізніше, ніж це передбачено Законом України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)», провести консультації представників сторін Генеральної угоди щодо усунення зазначеного порушення.

Як повідомлялося раніше, з метою позитивного вирішення питання ФПУ спільно з всеукраїнськими проф-

спілками працівників бюджетної сфери звернулися до Президента України Віктора Януковича та в. о. Прем'єр-міністра України Сергія Арбузова, а також голови НСПО Олександра Окіса з проханням сприяти доконфліктному врегулюванню ситуації з оплатою праці в бюджетній сфері. Крім того, в. о. Голови ФПУ Григорій Осовий спільно з головами всеукраїнських профспілок працівників бюджетної сфери звернулися до співголови НТСЕР від сторони органів виконавчої влади Сергія Арбузова та співголови НТСЕР від сторони роботодавців Дмитра Фірташа з проханням невідкладно розглянути питання оплати праці працівників бюджетної сфери за ЄТС у 2014 році на засіданні Національної тристоронньої соціально-економічної ради.

ПРОПОЗИЦІЇ

ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФІНАНСУВАННЯ ГРОМАДСЬКИХ РОБІТ

Заступник керівника СПО об'єднань профспілок, в. о. першого заступника Голови ФПУ Григорій Осовий надіслав листа до голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці Петра Цибенка про ефективність використання виділених коштів Фонду соціального страхування для організації та проведення громадських робіт у поточному році, повідомляє Управління з питань соціального страхуван-

ня та пенсійного забезпечення апарату ФПУ. Профспілки вважають, що Міносоціполітики та Державній службі зайнятості необхідно відновити роботу мережі координаційних комітетів сприяння зайнятості населення і спільно з органами місцевого самоврядування прийняти рішення щодо організації, проведення та фінансування громадських робіт. Для цього потрібно створити робочу групу, до складу якої профспілки делегуєть своїх представників.

НОВИНИ

3199 GRN – ТАКОЮ МАЄ БУТИ
МІНІМАЛЬНА ЗАРОБІТНА
ПЛАТА В 2015 РОЦІ

Як повідомив керівник робочої групи профспілок з ведення колективних переговорів щодо встановлення розміру мінімальної зарплати на 2015 рік Сергій Кондрюк, враховуючи, що мінімальна зарплата має складатися з фактичного прожиткового мінімуму, в складі якого вартість продуктів харчування повинна складати не більше 45%, податку на доходи фізичних осіб, сімейної та інвестиційної складової, профспілкові фахівці встановили, що мінімальна заробітна плата в бюджеті України на 2015 рік має бути передбачена в розмірі 3199 грн. Це не абстрактна цифра, а встановлена з урахуванням визначених законодавством України гарантій працівникам.

ЗА ІНФОРМАЦІЄЮ ДЕПАРТАМЕНТУ ВИРОБНИЧОЇ ПОЛІТИКИ ТА КОЛЕКТИВНО-ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ, беручи до уваги економічні зовнішні і внутрішні складові, профспілки вбачають за можливе поетапне досягнення цього розміру із стартовою величиною розміру мінімальної зарплати у 2015 році 2542,69 грн. Це розмір

заробітної плати, який дозволяє протягом усього трудового життя заробити мінімальну пенсію. Подальше зростання мінімальної зарплати, на думку профспілок, має відбуватися темпами не нижче, ніж темпи зростання середньої зарплати. **Довідково:** станом на 1.01.2014 розмір мінімальної зарплати в Україні складає 1218 грн.

НА КОНТРОЛІ

З ТУРБОТОЮ
ПРО КОНКРЕТНУ ЛЮДИНУ

Обласні управління соціального захисту зобов'язані тісніше співпрацювати з ветеранськими організаціями та вести планомірну роботу протягом усього року. Про це заявила в. о. міністра соціальної політики Наталія Королевська на селекторній нараді з керівниками обласних управлінь соціального захисту та громадських організацій, що об'єднують ветеранів.

«**С**оціальний захист інвалідів війни, ветеранів, учасників бойових дій був і залишається серед пріоритетів Мінсоцполітики. Від усіх без винятку областей я вимагаю реальної спільної роботи, спрямованої на вирішення конкретних проблем і допомогу конкретним людям», – зазначила в. о. міністра. Наталія Королевська нагадала учасникам наради, що місцеві управління повинні скласти плани спільно з ветеранськими організаціями. В них, крім щоденної роботи, має бути відображена підготовка заходів і до 25-ї річниці виведення військ з Афганістану, і до 70-річчя визволення України у Великій Вітчизняній війні. Також в. о. міністра зажадала від усіх управлінь соці-

ального захисту виявляти увагу до кожного звернення ветеранів. Одночасно вона звернулася з проханням до організацій ветеранів постійно контролювати ситуацію на місцях. За словами Наталії Королевської, цього року будуть продовжені всі програми, спрямовані на підвищення соціального захисту ветеранів, які були розпочаті раніше. Зокрема, в 2013 році на 10% підвищено виплати до 5 травня, пенсії інвалідів війни II та III груп (тепер вони отримують пенсії не нижче 2705 грн), а санаторно-курортним лікуванням було забезпечено 23 тис. ветеранів. «Соціальний захист ветеранів, учасників бойових дій – серед тих питань, які тримаємо на особливому контролі», – підкреслила Наталія Королевська.

УРОКИ АФГАНІСТАНУ – ПАМ'ЯТЬ
ДЛЯ РОЗБУДОВИ МАЙБУТНЬОГО

Що нині знає українське суспільство про «ОКСВА – обмежений контингент радянських військ в Афганістані»? Що знає українська молодь про воїнів-інтернаціоналістів, які виконували наказ Батьківщини в далеких гарячих точках? На мою думку, далеко не кожен перехожий на вулицях наших міст згадає чи зрозуміє значення цих визначень – ОКСВА, інтернаціоналіст.

Сергій КОНДРЮК
заступник Голови ФПУ,
учасник бойових дій у Республіці Афганістан

У значної частини суспільства уява про «афганців» (незалежно від географії війни) формується не із спогадів ветеранів, а з «мильних» серіалів, побудованих за принципом «більше крові, більше сліз». Більше того, на мій пам'яті за останні десятиріччя у більшості цих серіалів чи не кожен другий злочинець чомусь має бути саме з колишніх учасників бойових дій.

Формальне ставлення чиновників, неоднозначне ставлення суспільства, спотворене подання ЗМІ подій тих років є не тільки проблемою сімей загиблих воїнів та живих, але обпечених війною, українських громадян – це загальносуспільна проблема виховання Патріотизму та виховання Героїв.

Сумно вивчати досвід Франції, Німеччини, США, Великобританії чи навіть Росії щодо ставлення держави і громадськості до своїх та й чужих ветеранів війни. Сумно не стільки через низькі українські пільги, скільки через згадування у нас про ветеранів лише з нагоди «красивої» річниці чий, обов'язково, той вибори.

Успереч такому ставленню ветерани Афганістану й інших локальних війн чесно та сумлінно працюють майже в усіх галузях економіки. Серед них є мої товариші й знайомі лікарі, будівельники, педагоги, профспілкові працівники. Головне, що їх відрізняє від оточення – це гостре несприйняття несправедливості й

підлості, а також уміння любити життя й не боятися віддати його, захищаючи честь, гідність, мир і свободу для рідних і своєї Батьківщини. Це не пишномовні слова, це факти, що багаторічно доводяться повсякчас.

Певний внесок у підвищення статусу і захисту ветеранів війни зробила і Федерація профспілок України: розроблено і передано народним депутатам пакет законодавчих ініціатив, які, в разі прийняття їх Верховною Радою України, мають дещо виправити

кових активістів, що в свій час пройшли дорогами війни. В усіх куточках України, за рішенням Президії ФПУ, в профспілкових організаціях підприємств відбуваються акції пам'яті. Увага, повага, вчасно сказане добре слово і простягнута рука допомоги – це те, що потрібне нашим співвітчизникам, які пройшли тяжкі випробування ліхолітнім війни.

Водночас ті, хто були Воїнами, залишаються ними до кінця своїх днів. Зараз «афганським» хлопцям і дівчатам уже по 45-55 років,

Для підвищення статусу і захисту ветеранів війни Федерацією профспілок України розроблено та передано народним депутатам пакет законодавчих ініціатив, які, в разі прийняття їх парламентом, мають певним чином виправити соціальну несправедливість стосовно сімей загиблих воїнів та надати більш реалістичні можливості відновлення здоров'я самим учасникам бойових дій.

соціальну несправедливість стосовно сімей загиблих воїнів та надати більш реалістичні можливості відновлення здоров'я самим учасникам бойових дій.

Також Федерація профспілок України запровадила на своєму сайті рубрику «25 років після афганської війни», де розповідає конкретні життєві історії колишніх воїнів, повідомляє про ініціативи ФПУ на їхній захист, закликає до матеріальної й моральної допомоги сім'ям загиблих, інформує про нагородження профспі-

у них колосальний життєвий і професійний досвід, вони можуть і хочуть бути потрібними суспільству. Переконали, що їм належить гідне місце в розбудові справедливої, замогнучої, мирної України!

Побратими, бажаю всім вам радості та наснаги до життя, нових професійних і особистих здобутків та міцного здоров'я! Вашим родинам велика вдячність і уклін за те, що дочекались, що підтримують вас та завжди поряд із вами!

РОЗМОВА З ГОЛОВОЮ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛКИ ВЕТЕРАНІВ АФГАНІСТАНУ ГЕНЕРАЛ-МАЙОРОМ СЕРГІЄМ ЧЕРВОНОПИСЬКИМ

Тетяна РУБАН
«ПВ»

— Минає 25 років від часу завершення участі СРСР у війні в Афганістані. Вже не всі пам'ятають цю трагічну та героїчну сторінку нашої історії. За ради чого ми там воювали, і яких жертв це коштувало для народу Радянського Союзу й українців зокрема?

— Дійсно, вже виросло ціле покоління людей, які не знали жахів тієї війни і дай Боже, щоб не знали цього в майбутньому. Але пам'ятати про трагічні події і випробування, катастрофи і війни, які випадають на долю народу, потрібно. Так само треба пам'ятати, що війна — це організоване озброєне насильство, метою якого є досягнення політичних цілей.

Якщо оцінювати дії політиків тих часів, які мислили категоріями 40–50-х років минулого століття, коли політичні цілі й інтереси, здебільшого, досягалися силовими методами, то рішення про введення військ до Афганістану було логічним продовженням політики СРСР, а його кінцевою метою — зміцнення південних рубежів та запровадження слухняного маріонеткового режиму в цій сусідній державі. Якщо говорити цинічною мовою політиків і стратегів, ця трагічна війна розпочиналась саме таким чином. Щодо ціни, з одного боку, вона була великою, адже дуже багато наших молодих хлопців загинули, з іншого ж, якщо порівняти сучасні втрати НАТО в Афганістані, коли використовується нове покоління зброї, інші підходи до організації ведення бойових дій, — наші втрати були мінімальними. Але матері, яка втратила сина, ніхто не наважиться говорити про мінімальні втрати.

Тому для України й Союзу загальної ці втрати були величезними. Щодо участі українців у цій війні, то ми підраховували: людські втрати Росії — близько 50% загальної чисельності, України — 25%, на долю всіх інших республік випало теж 25%. Усе пізнається в порівнянні, смерть однієї людини — це велика, безмежна ціна для матері, рідних.

Ми, ветерани, пам'ятаємо своїх полеглих побратимів, які не повернулися. Спілка багато робить для увічнення їх пам'яті. По всій державі встановлено вже сотні пам'ятників, і це не стільки пам'ятники загиблим, скільки нагадування всім нам, і сучасним політикам насамперед, про відповідальність за наказ щодо застосування сили і зброї.

Можливо, якраз ми, афганці, десь на рівні підсвідомості вплинули на наших політиків в останніх подіях, перешкодили встановленню команди на застосування зброї. Присутність афганців на Майдані з перших днів теж певним чином вплину-

Пам'ятаємо учасників і шануємо героїв

ла на ситуацію в Києві, коли було зупинено небезпеку кровопролиття. Українська Спілка ветеранів Афганістану — організація невоєнізована, це об'єднання військових, які знають війну не за книжками. Той, хто бачив реальну війну, завжди буде її противником. Найстрашніше на війні не сама війна, а її наслідки. Впевнений в цьому саме тому, що постійно займаюсь допомогою матерям загиблих, сиротам, інвалідам. І під час Помаранчевої революції 10 років тому, і нині афганці стояли і стоять за збереження життя людей, які виходять на мирні мітинги. Стоять за те, щоб не пролилась кров, тому що ми знаємо цінну життя, знаємо, що таке кров і смерть.

Дуже скоро матері і сім'ї тих, хто загинув у Києві під час масових заворушень у січні цього року, залишаться на самоті із своїм горем, проблемами, отримуючи підтримку і допомогу тільки від друзів та громадських об'єднань. Необхідно вже зараз на законодавчому рівні визначитись із статусом загиблих і вирішити питання забезпечення їх сімей.

Ще раз повертаючись до позиції самої Спілки щодо Май-

дану, хочу сказати всім, хто продовжує шукати політичне підґрунтя для підтримання суспільства до кровопролиття, — не розраховуйте на підтримку афганців. Ми одностайно за мирне вирішення конфлікту.

— Як сьогодні живеться ветеранам та сім'ям загиблих воїнів-інтернаціоналістів, які проблеми їх турбують?

— Хоча маємо найкращий закон серед країн СНД щодо соціального захисту ветеранів (так ми доповидаємо на міжнародних зустрічах своїм побратимам), проте він постійно порушується і не виконується. Звуження прав ветеранів війни та членів сімей загиблих викликає небажану негативну реакцію.

І досі гострою залишається проблема житла для 11 тис. інвалідів та ветеранів, 500 сімей померлих та загиблих, дехто з яких перебуває у черзі на квартири вже понад 20 років.

Сьогодні родини загиблих, а це найбільш постраждалі від війни люди, отримують доплату за загиблого в розмірі 25% мінімального розміру прожиткового мінімуму, хоча в наших сусідів ця категорія отримує другу,

крім власної, пенсію по втраті годувальника, яка становить не менше прожиткового мінімуму. Наші регіональні організації УСВА шляхом домовленостей з органами місцевого самоврядування вирішують це найбільше питання, встановлюючи власні доплати залежно від фінансових можливостей.

Проблем у сім'ях загиблих, інвалідів, учасників бойових дій багато, і, будемо сподіватися, вагомим кроком до їх вирішення стануть спільно напрацьовані з ФПУ поправки до законодавства щодо підвищення рівня соціального захисту ветеранів війни.

— Власне, для захисту ветеранів створено Спілку, яку Ви очолюєте вже багато років. Що вдалося зробити за цей час для соціального захисту учасників бойових дій?

— Українська Спілка ветеранів Афганістану створювалася неформально, стихійно, на базі міських, районних клубів, осередків, яким уже 27–30 років. Коли я повернувся з війни на початку 80-х років, до мене в Черкасах приходили хлопці відразу після звільнення в запас. У ті часи проблеми ветеранів значною мірою визначались віком «афганців» — 20–21 рік для солдатів, сержантів, а також станом їх здоров'я.

Більше 30 років тому ми були молоді, сильні, завзяті, раділи, що живими повернулися з війни. Розумніші хлопці пішли вчитися, скориставшись пільгою позаконкурсного вступу до вищих навчальних закладів. Отримали освіту, гідну роботу, чимало з них стали добрими фахівцями, шанованими людьми. Після одруження постали інші проблеми: дитячого садка, працевлаштування дружин, навчання дітей. До речі, всі 711 сиріт отримали вищу освіту, і цим пишається наша Спілка. Коли ж ми говоримо про сучасні проблеми, то, вибачте, пелюшки, памперси зараз потрібні вже не для дітей, а, на жаль, для ветеранів. Кількість інвалідів збільшилась удвічі. Після війни ветеранів померло вже значно більше, ніж загинуло. Середній вік ветерана — 50 років, і в цьому найбільш продуктивному віці вони залишають цей світ. Скажімо, в Херсонській області загинули під час війни 52 особи, а померли 495 (майже в 10 разів більше), Дніпропетровській — загинули 218, померли 1596, Харківській — загинули 220, померли 1126 учасників бойових дій. Тому сьогодні нашим гаслом залишається: «Пам'ятаємо про загиблих, піклуємося про живих».

— А як ставляться до своїх ветеранів суспільство й уряди інших країн? Скажімо, Сполучені Штати Америки до «в'єтнамців», «іракців» чи «афганців»?

— Щодо цього наведу кілька прикладів. У різних країнах на державному рівні справами ветеранів опікуються відповідні

міністерства. У США — Міністерство в справах ветеранів військової служби, в Канаді — Міністерство в справах ветеранів. Ці міністерства є найбільш чисельними в системі урядів. Послугами міністерства в Америці, яке було створене 1930 року, сьогодні користуються 55 млн ветеранів, членів їхніх родин та опікунів. Міністерству належать більше 5 тис. госпіталів, поліклінік та амбулаторій. Американським та канадським ветеранам надають такі пільги: виплата допомоги за інвалідністю, професійна реабілітація, надання допомоги при працевлаштуванні та в одержанні освіти, здійснення на пільгових умовах медичного обслуговування, страхування життя, надання позик на будівництво житла, організація поховань. Для цього у віданні міністерства перебувають 125 цвинтарів.

Власне, сьогодні, завдяки діяльності УСВА, ми маємо в нашій державі урядовий орган з подібними функціями — Державну службу в справах інвалідів та ветеранів, до речі, перший серед країн СНД. Українські ветерани мають найкращий Закон «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Але щорічно в держбюджеті на це не вистачає коштів, і такий же бюджет ми отримали на поточний рік. Як це вже неодноразово відбувалося останнім часом, у цьому році виконання соціальних програм для сімей загиблих, інвалідів і учасників бойових дій не підкріплюється фінансово. Сам ветеранський урядовий орган знову під загрозою ліквідації. Це викликає невдоволення результатами діяльності Спілки серед афганців. Відповідальність держави ветерани мимоволі перекладають на УСВА, яка, на жаль, не має ні прав, ані коштів. Тож, враховуючи стан економіки країни, багато проблем так і залишаться невирішеними в 2014-му — Році учасників бойових дій на території інших держав.

— Що допомагало особисто Вам на війні й допомагає повсякчас боротися за соціальні права учасників бойових дій?

— Відповім коротко. І на війні, і в мирний час допомагає те, що виконавці, як діломи бачити, школа, піонерська організація, комсомол, любов до Батьківщини, військова підготовка, яку отримав у суворовському та військовому училищах.

— Які Ваші побажання щодо відзначення 25-ї річниці виведення радянських військ з Афганістану?

— Насамперед, пам'ятати про цих людей. А конкретніше: влада повинна виявляти державну турботу про ветеранів, а суспільство — ставитись до ветеранів війни, учасників бойових дій, інвалідів, членів сімей загиблих як до патріотів. І всім разом керуватись у житті законами Божими.

25 РОКІВ ТОМУ ЗАВЕРШИЛАСЯ ВІЙНА В АФГАНІСТАНІ...

Кривава 10-річна війна забрала багато людських життів, зламала чимало людських дол, принесла страждання і сльози.

Севастопольська міська Рада профспілок

Напередодні 25-річчя виведення радянських військ з Афганістану бажаємо Юрію Балтівцю, а в його особі всім воїнам-афганцям міцного здоров'я, миру, любові і благополуччя! Спасибі Вам за Ваш подвиг!

Втрати СРСР в афганській війні 1979–1989 років страшні: убитими, померлими від ран і хвороб – 13 833 особи, в тому числі 1979 офіцерів. Усього поранено 49 985 осіб, у тому числі 7132 офіцери. Стали інвалідами 6669 осіб. Зникли безвісти – 330 осіб. Всього пройшли через Афганістан 546 255 осіб. Величезні цифри. Незважаючи на численні приклади справжньої мужності і доблесті, герої афганської війни, на відміну від Великої Вітчизняної, не надто відомі пересічним громадянам.

...Ми з подивом дізналися, що наш колега, голова міської ради профспілки працівників державної податкової служби Юрій Балтівець нагороджений орденами Червоної Зірки, Слави і Богдана Хмельницького і один із тих, кому пощастило повернутися з тієї страшної війни живим.

Юрій Балтівець до вибору професії підійшов ґрунтовно. Як-то кажуть, прийшов, вступив і не відступив ані кроку назад. Граніт військової науки вперше випробував у Київському загальновищескольному командному училищі під час вивчення... китайської мови. Знав, що з такою підготовкою служити доведеться не у столицях, а в Примор'ї, де траплялися збройні конфлікти, а гарнізонний побут був далекий від ідеального. Тим часом його військова кар'єра пішла вгору: командир розвідки, десантно-штурмового взводу,

заступник командира десантно-штурмової роти.

Коли в частині отримали наказ «підібрати контингент для проходження служби в Афганістані», вибір з-поміж інших припав на відмінно підготовленого молодого воїна. Так Балтівець опинився в Джелалабаді, де мирні дні були рідкісними винятками на тлі бойових операцій. Перший бій запам'ятовується назавжди. Запам'ятав його і Юрій... Увечері вертольоти доправили людей у вказану точку, звідки планувався прихований марш-кидок на висоту... Група Балтівця йшла попереду й опинилася під шквальним вогнем, але свої зуміли прикрити відхід. У тому бою смерть забрала бойового товариша, і це було болючіше, ніж якби поранили його.

Добре пам'ятає Юрій Балтівець й інший бій, коли довелося терміново викидатися на поле бою прямо з вертольота. Висота немала – висадка могла виявитися небезпечною, але спуститися нижче заважали скелі. Противник у будь-який момент міг уразити машину, часу на роздуми не було, і Балтівець вирішив десантуватися. Відразу після приземлення біль у нозі на мить позбавила можливості рухатися, але атака на якийсь час змусила забути про неї. І тільки після бою з'ясувалося, що без госпіталю не обійтися. Лікарі зробили все можливе, та все одно комісія визнала Юрія придатним тільки до нестроювоті. Так почалася нова цивільна сторінка його біографії – служба в районних, пізніше в міському військоматі Севастополя, згодом у державній податковій адміністрації міста. Юрій Балтівець чесно виконував свій інтернаціональний обов'язок в Афганістані, пережив і витримав чимало, ризикуючи власним життям, і є прикладом самопожертви та вірності військовій присязі.

ВОЇНИ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТИ ЗАКАРПАТТЯ – АКТИВІСТИ ПРОФСПІЛКОВОГО ЖИТТЯ

Чимало воїнів-інтернаціоналістів Закарпаття, які свого часу брали участь у бойових діях на території Республіки Афганістан, нині працюють у різних галузях нашого краю: промисловості, сфері послуг, бюджетних галузях, виконують громадську роботу в профспілкових організаціях на місцях.

Сергій БАРАНЧИКОВ
завідувач відділу організаційно-гуманітарної роботи
Закарпатської обласної ради профспілок

Голова Закарпатської обласної організації профспілки працівників освіти і науки Тетяна Поквач розповідає про профактивістів галузі – колишніх воїнів-афганців, яких обрали до складу профспілкових комітетів освітніх осередків, ознайомлює із матеріалами про них. З жовтня 1985 року по травень 1987 року проходив військову службу в Афганістані колишній заступник командира взводу, старший сержант Ярослав Баранюк – уродженець гірського села Богдан, а нині вчитель Видричанської ЗОШ І–ІІІ ступенів Рахівського району. У складі мотострілецького підрозділу наш земляк виконував бойові завдання, прикриваючи прохід військових колон від Кабула до Саланга. Доводилося охороняти аеродром у Баграмі, брати участь у боях під час перехоплення ворожих караванів, зачистки території в гірській місцевості тощо. В одному з боїв був поранений... І ось уже понад 20 років Ярослав Баранюк викладає предмет «Знахист Вітчизни» та інформатику у Видричанській загальноосвітній школі, займається профспілковою роботою. Очолує профком Синевирської ЗОШ І–ІІІ ступенів у Міжгірському районі ще один учасник бойових дій в Афганістані Василь Субота. За сумлінну працю на освітняцькій ниві, активну громадську діяльність користується авторитетом і повагою колег воїни-афганці Ва-

слав Опаленик із Стричавської ЗОШ І–ІІ ступенів Великоберезнянського району, Володимир Ревть із Березівської ЗОШ І–ІІІ ступенів Хустського району, Володимир Сінчак із Зняцької ЗОШ І–ІІІ ступенів Мукачівського району, Карло Федак із Лозянської ЗОШ І–ІІ ступенів Міжгірського району, Героргій Матьовка, який працює у Великоберезнянському міжшкільному навчально-виробничому комбінаті, та інші освітяни.

Активно підтримує профспілкових активістів – учасників бойових дій в Афганістані обласна організація профспілки працівників і підприємців торгівлі, громадського харчування та послуг. За словами її голови Галини Сваричевської, воїни-інтернаціоналісти Ярослав Делеган, Микола Козак, Михайло Немеш, Павло Курець працюють у структурах, які входять до складу об'єднаного профкому «Барва», неодноразово нагороджувалися подяками та преміями обласної галузевої профспілки. Голова обласної організації профспілки працівників лісових галузей Володимир Ільков зазначає, що учасники бойових дій в Афганістані Іван Бабич та Андрій Кость беруть активну участь у профспілковому житті найбільшого галузевого підприємства – Перечинського лісохімікомбінату. За поданням галузевих профспілок і клопотанням Закарпатської облпрофради з нагоди 25-ї річниці виведення військ колишнього СРСР з Республіки Афганістан та активну роботу в профспілках 10 воїнів-інтернаціоналістів області відзначено Подякою Голови Федерації профспілок України.

Є ТАКІ ЛЮДИ НА ВІЛЬШАНЩИНІ

19 травня 1969 року в родині Крейторів народився первісток Іван. Він зростає жвавим, добрим, сміливим, товаришким хлопчиком, мав багато друзів. Закінчивши школу, з нетерпінням чекав того дня, коли піде служити до лав Радянської армії і захищатиме Батьківщину... Нарешті це сталося.

Петро ПАСКАЛЬ
голова Вільшанської районної організації профспілки працівників освіти і науки
України Кіровоградської обл.

Звістка про те, що сина посилають в Афганістан, була для батьків і рідних наче гром серед ясного неба. Проте юнак та його однопольчани пишались цим, адже їдуть виконувати інтернаціональний обов'язок – рятувати людей. Службу проходив на танковій заставі Кара-Камар у провінції Бадахшан м. Файзабад. Було дуже «гаряче!» Разом із ним, болгаринами, пліч-о-пліч воювали представники різних національ-

ностей: українці, росіяни, білоруси, вірмени, чеченці, казахи. Їхня дружба пройшла складні випробування в біді та вогні. Вони пройшли кризу горнило афганської війни й вижили лише тому, що відчували плече і підтримку один одного. Після виведення радянських військ з Афганістану влітку 1988 року Іван Крейтор продовжував службу в Західному Сибіру. Демобілізувавшись, повернувся в рідне село, закінчив Кіровоградський державний педагогічний інститут ім. О. Пушкіна і почав викладати історію у Мало-вільшанській неповній середній школі. Його уроки надзвичайно цікаві і збага-

чені життєвим досвідом. Іван Петрович є членом профспілки, неодноразово обирається делегатом на районну профспілкову конференцію, очолює комісію з організаційно-масової роботи в школі. Колеги пишуться тим, що працюють з людиною, яка вміє переконувати, заохочувати, завжди готова до співпраці та допомоги. Особливе значення Іван Крейтор приділяє військово-патріотичному вихованню школярів. Він спонукає учнів до роздумів про важливість, суть і коріння національної свідомості, виховує почуття гідності та гордості за свою країну. Іван Крейтор гарний сім'я-

нин, чуйний батько. Разом із дружиною Аллою Василівною виховують добру й талановиту доньку Юлію. Профспілковою громада пишається тим, що в освітняцькій родині є така скромна, працелюбна, добросовісна людина. Тож бажаємо Івану Петровичу козацького здоров'я, творчих злетів, поваги від учнів, колег і батьків. Нехай доля шле Вам добро, щастя, достаток, а віра, надія і любов будуть вірними супутниками на Вашому життєвому шляху.

«Важливо те, що нас пам'ятають»

Афганські події зачепили своїм крилом багатьох радянських хлопців, які на той час ще й пороху не нюхали. 25 років минає з дня виведення військ колишнього СРСР з Республіки Афганістан, і з пам'яті їх стерти неможливо.

На кіровоградських підприємствах компанії «Гідросила» працює близько двох десятків воїнів-інтернаціоналістів. Профком єдиної первинної профорганізації «Гідросила» про них не забуває, цікавиться умовами праці, до дня виведення військ з Афганістану спільно з адміністраціями підприємств вручають учасникам бойових дій премії. Це невелика частка вдячності за чесне виконання інтернаціонального обов'язку, за те, що ризикували власним життям, що залишилися живими.

Марія ІВАНОВА
керівник прес-центру ФПО

У 1986 році Петра Голбана призвали в армію. Коли дізнався, що його направляють у навчальний центр Узбекистану, здогадався: готують в Афганістан. Молодість страху не знає, навпаки, було цікаво. Служив в артилерії, забезпечував супровід по території. Надивився всього: і загибель солдат, і розтрощені машини на дорогах, і згарища. Стикався і з ворогом, і з цивільним населенням: в очі всі хороші, а поза очі... Як кажуть, удень з мотикою, а вночі з автоматами. Найстрашніше було втрачати своїх.

Юнак не зізнавався батькам, де служить, писав, що у нього все добре. Рідні здогадалися за штемпелем польової пошти. По-тепліло на душі, коли радянська влада уклала перемир'я, та війна тривала. Душмани все одно продовжували вести вогонь. Петро вважає, що народився в сорочці – повернувся з Афганістану без жодної подряпни. Найцінніше, що виніс з тієї війни, це почуття справжньої дружби. І досі підтримує гарні стосунки з однополчанином Володимиром Коваленком.

Нині Петро Голбан працює налагоджувальником верстатів на ПАТ «Гідросила». Прийшов на завод учнем токаря, закінчив курси в навчальному центрі, отримав розряд, тоді знову підвищив кваліфікацію. Працює залюбки. Робота різнопланова, не шаблонна. Імпонує те, що налагоджувальник – головна фігура на виробництві.

...Для слесаря ПАТ «Гідросила» Сергія Тютхтія підприємство – як «Весна на Зарічній вулиці». Прийшов на завод, який вже 25 років тому мав перспективу. Одержав квартиру, спеціальність, заслужив повагу. Разом із виробництвом пережив і кращі, і гірші періоди. Сьогодні – це шматочок раю на землі. Умови роботи і побуту – на європейському рівні. Раніше в цехах працювали у фуфайках, зараз – у футболках. Словом, усе для людини праці. Цінує турботу та увагу у святкові дні й будні, зокрема, як до воїна-інтернаціоналіста.

«Афганістан – особлива сторінка у моєму житті, – згадує Сергій. – Під час служби в армії направили у навчальний центр молодших командирів – готували

кілька груп у «гарячі» точки. Про Афганістан ніхто не говорив, потім відібрали 15 осіб і відправили літаком з Києва на Москву, тоді на Кабул. Перше враження – гнітюче. Дико, незвично було бачити пустельні краєвиди, без дерев, зелені. Все сіре, непривабливе. До цієї «лірики» можна ще додати суховії, які засліплювали очі. Служив в апараті головного військового радника, де забезпечували охорону і зв'язок 22 представників вищого офіцерського складу, з їхніх голів не мала власти й волосина. Наш позивний був «Аул». Війна як війна, гірше не рахував. Усяке бувало, і в засідках сиділи, і самі на засідки і під обстріли потрапляли, головне вціліли, хоча не всі. Юнак із Києва загинув за кілька днів до «дембеля». Моя адреса була завуальована під назвою Москва-400, тому батьки не знали про справжню службу. Якось мама написала, що після збирання врожая приїде до мене. Довелося зізнатися. Бував на таких завданнях, що листи до мене не доходили, а тоді цілу пачку отримував. Що запам'яталося? Гарні взаємини з офіцерами – ніхто званням не вихвалявся, до молодших за званням і посадою ставилися з повагою. Там, справді, була дружба».

Коли Сергій піднявся на трап літака і побачив наших стюардес, ніби вантаж із плечей впаав, зітхнув з полегшенням: додому. Через півтора року після повернення з Афганістану молодого чоловіка знайшла нагорода – орден «За бойові заслуги». Щоправда, коли прийшла повістка з військового командування, дружина мало не замліла: не дай Боже, знову кинуть у «гарячу» точку.

...В армії Віктора Гавришкі за спортивними даними відразу відібрали у війська спеціального призначення. Після завершення підготовки у навчальному центрі, перевіряючи фізичні можливості військовослужбовців, «покушці» відібрали групу з 26 осіб, до якої увійшов і Віктор. Тепер їх цілеспрямовано готували для проходження служби в Афганістані. Потрапив у самісньне пекло. В чому полягала його служба? Знищували банди, контролювали територію. Основна функція полягала у засадних діях. По 3-4 доби сиділи в горах і очікували на появу банд. Його підрозділ нерідко натрапляв на душманів. Супротивник був серйозний: найімані треновані бойовики, яких спеціально готували у Пакистані. Коли брали у полон, їхні очі палали ненавистю. Цивільне населення також не виявляло особливого дружелюбності, дивилося на нас, як на завойовників, хоч перед нами було поставлене завдання захищати південні кордони країни.

«Ніколи не забути жажливих картин бойових дій, – розпові-

Війна як війна. Всяке бувало: і в засідці сиділи, і самі на засідки і під обстріли потрапляли, головне вціліли, хоча не всі. Хоч як би хто не ставився до цих подій, важливо, що нас пам'ятають.

дає Віктор. – Найтрагічніша операція – коли загинули й дістали поранення багато побратимів. На легкі поранення ніхто не звертав увагу. Якось виїхав за наведенням у засідку – очікували на караван. Отримали завдання знищити його, вилучити боєприпаси, зброю. Шоїно караван з'явився, почали обстріл, але обеззброїли лише «голову» каравану, а основна його частина повернулася назад і чекала нас. Побойче було страшно, ми втратили лік часу. Я був радистом, забезпечував зв'язок зі штабом. За цю операцію мене нагородили медаллю «За відвагу», а батькам надіслали лист-подяку, адже я був відмінником військової служби. Незважаючи на війну, були й приємні моменти: коли приходили листи з дому і приїздили артисти. «Своїми» хлопцем був в Афгані Олександр Розембаум. Він затримався тут на цілий тиждень, давав на своїй гітарі пограти, фотографувався з нами і наказував: якщо зустрінемося після війни, підходьте, проведемо на концерт безплатно. Найщасливіший момент, коли піднялися на літаку

над Кабулом на висоту 9 тис. км. До цієї позначки всі мовчали, а потім відчувли безпеку і розговорилися: служба закінчилася, не вірили, що ми живі-здорові. Лише приземлившись у Ташкенті, відчувли себе вдома. Мене чекали батьки, сестри, дівчина – майбутня дружина. Від війни відійшов не відразу. Якщо навіть не отримав поранення, то на психіці точно позначилося. Років 5-6 усе сприймав у чорнобілому кольорі, не жив, а плив за течією. Довго мене переслідував сон: я сам-один в горах відстрілююся від бандитів. Щось у підсвідомості залишилося на все життя. Хоч би як хто не ставився до цих подій, важливо, що нас пам'ятають».

Після служби Віктор Гавришко повернувся на своє робоче місце, де починав працювати учнем токаря на інструментальному заводі «Лезо». Дійшов до 6-го розряду, після 24 років стажу майстром вступив до інституту і став дипломованим директором із виробництва. Бере активну участь у громадському житті – багато років його обирають членом профкому.

**По 3-4
доби
сиділи бійці
в засідці
в горах, очіку-
ючи на появу
банд**

Raica
Чирваоглядач «ПВ»
chirva@bigmir.net

Чверть століття без війни

15 лютого Україна відзначатиме 25-ту річницю виведення військ колишнього СРСР з Республіки Афганістан. За ініціативи Президента України 2014-й проголошено Роком учасників бойових дій на території інших держав. Як живеться тим, хто пройшов сувору школу чужої війни і вижив? Чому гіркої правди про афганську війну, що тривала вдвічі довше, ніж Велика Вітчизняна, ми так до кінця і не дізналися? Та коли учасники бойових дій замість слів «ми вас туди не посилали» почують інші: «Вибачте нас, хлопці»? Несвяткові роздуми про все це пропонуємо увазі читачів на шпальтах «ПВ».

ВОНИ НЕ АФГАНЦІ. ВОНИ – УКРАЇНЦІ

Їх досі називають «воїнами ісламу», «душманами», «афганцями», та учасники бойових дій в Афганістані майже не ображаються. Кажуть, що ніякі вони не афганці, а українці. Котрих призвала в армію колишня держава – Радянський Союз, а вони лиш гідно виконували накази своєї Батьківщини. І не можуть нести відповідальності за авантюри рішення політиків.

Тільки на афганській війні загинули майже 3,5 тис. наших співвітчизників, більше 4 тис. повернулись додому скаліченими. І їх кількість постійно зростає. 72 воїни донині вважаються зниклими безвісти. Ті, хто вижив у тому пеклі, потребували й потребують сьогодні соціальної, медичної та психологічної реабілітації. Однак вони й досі майже самотужки вирішують свої проблеми: і соціальні, і моральні. Це лише на перший погляд здається, що існує розгалужена система пільг та преференцій, передбачених на законодавчому рівні. Насправді при реалізації все це перетворюється на декларативні гасла й заяви, які активізуються зазвичай під час виборчих перегонів. Дуже важко змусити державу відповідати за виконання своїх зобов'язань перед народом. Закони про соціальні гарантії учасників бойових дій майже досконалі, однак уряд постійно нарікає на брак коштів. Тож фінансування так званого «ветеранського закону» здійснюється лише на 40%.

Нині майже 10 тис. учасників бойових дій не мають власних квартир.

В. о. міністра соціальної політики Наталія Королевська всі надії щодо розв'язання проблем покладає на нинішній – «ювілейний» рік: «Ми все зробимо, щоб люди відчували зміни та побачили, що наявні проблеми крок за кроком вирішуються». Однак подібні заяви задекларовані ще три роки тому, коли було підписано меморандум з урядом України. Тоді від імені всіх «афганців» його підписав голова Української Спілки ветеранів Афганістану Сергій Червонопіський. У меморандумі теж зазначалося, що все «буде добре». А проблеми будуть розв'язані в найкоротші терміни. Однак, як вони розв'язуються, може розповісти кожен учасник бойових дій в Афганістані, котрий недоотримав належну йому соціальну допомогу. Пізніше їх узагалі хотіли позбавити всіх прав. На будь-яку поміч. Тоді ветерани демонстративно повернулись спинами до влади. В буквальному сенсі цього слова. На покладанні квітів до пам'ятника воїнам-інтернаціоналістам вони за командою відвернулись від можновладців...

Дехто вважає, що вимоги «афганців» завищені. У Федерації профспілок України протилежної думки. Відтак у грудні минулого року керівництво ФПУ звернулось до голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці з проханням забезпечити в 2014 році належне фінансування соціальних виплат та матеріальне забезпечення воїнів-інтернаціоналістів при розгляді проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік». А до Мінсоцполітики України надіслало спільні пропозиції щодо підвищення рівня соціального захисту та медичного обслуговування учасників бойових дій на території інших держав.

Профспілкові лідери переконані, що турбота про воїнів-інтернаціоналістів – це наш громадянський, людський і моральний обов'язок. Бо ніякі вони не «афганці», а наші – українці.

ЩОБ НЕ ПРОПАСТИ ПООДИНЦІ

Розвал Союзу наклав відбиток на подальші долі учасників бойових дій в Афганістані. Нові реалії поставили «афганців» України перед проблемою виживання. Без будь-якого перебільшення. І щоб не пропасти поодинокі, а боротися спільно за своє місце в суспільстві, було створено Українську Спілку ветеранів Афганістану. Принагідно було утворено й Державний комітет у справах ветеранів – структуру, що безпосередньо опікувалась колишніми воїнами, допомагала в розв'язанні їх нагальних проблем: отриманні житла, пільговому лікуванні, працевлаштуванні тощо. Однак за часів «помаранчевої» влади комітет ліквідували. Сьогодні начебто намагаються його відновити, однак про повну перемогу говорити зарано. Хоча на словах депутати не проти, аби до проблем ветеранів підходили комплексно – і на законодавчому, і на виконавчому рівнях. Бо, кажуть експерти, у нас багато відповідних законів, однак вони чомусь не виконуються.

Ось і напередодні відзначення 25-х років у Верховній Раді зареєстрований проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня соціального захисту ветеранів війни». Цей законопроект підготовлено Федерацією профспілок України спільно з Українською Спілкою ветеранів Афганістану. Документ спрямований на вдосконалення системи забезпечення спеціальним автотранспортом воїнів-інтернаціоналістів, надання можливості сім'ям нагороджених померлих учасників бойових дій отримувати від держави належний соціальний захист, вирішення актуальних проблем колишніх воїнів та їх родин, підвищення рівня пенсійного забезпечення членів сімей ветеранів війни, в тому числі воїнів-інтернаціоналістів. Чи

Через Афганську війну (1979–1989 рр.) пройшли понад 160 тис. наших співвітчизників, з яких 3360 загинули, більше 8 тис. зазнали поранень, а понад 100 тис. перенесли поширені в азіатських країнах захворювання. Кількість інвалідів збільшилася вчетверо.

Сьогодні учасники бойових дій в Афганістані знайшли для себе нову «війну»: їх вважають потужною силою серед тих, хто протестує на Майдані

трансформується проект у відповідний закон? Цього достеменно не знає ніхто – ні законодавці, ні профспілкові активісти, ні самі «афганці».

Голова Спілки Сергій Червонопиский, окрім проблем соціального захисту, вказує на ще одну: «Одне з головних завдань Української Спілки ветеранів Афганістану полягає в постійному інформуванні суспільства про те, що ми, «афганці», є. На жаль, коли Україна стала незалежною, деякі політичні діячі почали ставитися до нас як до представників того радянського режиму, наче це не була війна й України в тому числі. Але реальність є 160 тис. наших хлопців, призваних в Афганістан, і понад 3 тис. загиблих».

А держава й справді забула про воїнів-інтернаціоналістів. Навіть у підручниках з історії не знайшлося місця для згадки

про ту війну. Вона ж бо й досі продовжує вбивати. Сьогодні в Україні померло у війні, а в деяких регіонах і в десять разів більше людей, ніж загинуло на тій війні. Приміром, у Харківській області на війні загинуло 240 юнаків. А з 1989 року не стало 1700 афганців. 60 з них покінчили життя самогубством. Ці люди не змогли адаптуватися і знайти своє належне місце в теперішньому житті. А комусь хочеться зробити з «афганців» кровожерливих убивць, наче вони з власної волі поїхали воювати на чужій землі. І тепер хизуються своїм минулим і домагаються пільг.

ФАЛЬШИВІ «ШУРАВІ»

Не секрет, що комусь ті пільги, навіть мізерні, не дають спокійно спати. Бо за

статистикою, близько третини «афганців» в Україні – «липові». Велика частина громадян, які неправдами і хабарями отримали посвідчення учасника бойових дій, ніколи не тримала в руках зброї, однак користується тими ж правами й пільгами, що й справжні ветерани афганської війни. За словами лідерів Спілки ветеранів Афганістану, тільки в місті-герої Севастополі близько 7500 «учасників бойових дій». Насправді це моряки, які ніколи в армії не служили.

Можна говорити про моральний бік справи, але будь-які заклики до сумління будуть марними. Варто придивитися до цього ганебного явища з іншого боку: на фінансування фальшивих вояків йде не один мільйон народних грошей. Якесь частка державних коштів, зрозуміло, осідає в кишенях корумпованих чиновни-

ків, які спокійно випишують посвідчення «непоганим хлопцям». Пільги щодо оплати комунальних послуг, що становлять собою досить відчутну знижку – 50–100% вартості, стали для охочих до дармищини бажаним додатком до сімейного бюджету. Чимало псевдоветеранів сподіваються і на позачергове отримання житла чи безкоштовне курортно-медичне забезпечення. Щоправда, в цьому сенсі липовим «афганцям» не пощастило: жоден уряд цієї обіцянки так і не зміг виконати. А от на безкоштовний проїзд можна розраховувати. Цим зловживають ті, хто зазвичай дістається до місця роботи на електричці. І щороку пільговиків на транспорті більше. 5–8 тис. нових посвідчень учасника бойових дій щороку видають загалом по країні. Цим опікуються майже з десяток відомств – Міністерство оборони, СБУ, МВС, податкова служба, служба спецзв'язку та захисту інформації тощо. Як відомо, в семи ниянок із контролем слабуватиме. А чому б не створити одне-єдине відомство, яке б чітко відстежувало видачу посвідчень і звітувало персонально по кожному ветерану? Запитання скоріше риторичне.

Свого часу, коли у справжніх воїнів-інтернаціоналістів терпець увірвався, вони звернулися до уряду з жорсткою вимогою врегулювати процес обліку учасників бойових дій на території інших держав. Конкретної відповіді так і не отримали, а чиновники обмежились відмовкою, що «потрібно напрацювати не просто пропозиції, а механізми реалізації». З механізмами чомусь не склалося. На думку ветеранів, спрацював поки що єдиний механізм – спротив з боку тих, хто до цього причетний і навіть організував на цьому власний бізнес. І на вищих владних щаблях, і на середніх. Подейкують, що посвідчення учасника бойових дій можна придбати на будь-якому базарі...

УКРАЇНЦІ – ЛЮДИ, ЯКІ НЕСУТЬ МИР

Україна – мирна держава. Їй не байдужа доля тих країн світу, на території яких лунають постріли, підриваються снаряди та міни, гинуть люди, де загалом нестабільна внутрішньополітична ситуація. Народи цих країн мріють про мир і спокій на своїй землі, тому звертаються до міжнародних організацій, сподіваючись на сторонню допомогу у врегулюванні конфліктів. На їх прохання чи вимогу направляються миротворчі контингенти. Україна розпочала свою миротворчу діяльність практично від дня проголошення незалежності. У липні 1992 року парламентом України затверджено постанову «Про участь батальйонів Збройних Сил України у

миротворчих силах Організації Об'єднаних Націй у зонах конфліктів на території колишньої Югославії». Це було початком широкої миротворчої місії України, утвердженням її міжнародного авторитету. Впродовж багатьох років, тісно співпрацюючи з різноманітними міжнародними організаціями, наші миротворці забезпечують стабільність у різних куточках планети, дарують мир і спокій народам світу.

Українські миротворці довели свій професіоналізм у наведенні миру й стабільності у різних регіонах. За час незалежності нашої держави понад 20 тис. українських воїнів виконали почесний обов'язок миротворця. Вони проходили службу

в складних умовах, бо кожна країна, де їм доводилося служити, відрізнялась не лише складною військово-політичною ситуацією, а й суворим кліматом. Однак усі злигодні військового життя тільки гартують характер українських миротворців. Вони в буквальному сенсі щоденно ходять по мінному полю. Адже кожна країна після ведення на її території довготривалих воєнних дій перетворюється на своєрідну заміновану зону. Саме тому для українських миротворців в тих країнах, де внутрішня ситуація наблизилась до стабільності, одним з головних завдань залишається позначення районів мінних полів та місцезнаходження вибухових пристроїв, їх розмінування.

Наші миротворці знають і добрим словом згадують у Боснії та Герцеговині, Хорватії, Східній Словенії, Косові в Європі, Анголі, Сьєрра-Леоне та Лівії на Африканському континенті, в Південно-Лівані, Кувейті та Іраку на Близькому Сході.

Місія примирення приносить Україні не тільки визнання і міжнародний авторитет, а й чималі кошти. Завдяки миротворцям поповнюється державна скарбниця. ООН постійно сплачує Україні за виконання завдань у миротворчих місіях десятки мільйонів доларів.

15 лютого 1989 року останній радянський солдат залишив територію Афганістану. У 9.45 за місцевим часом командарм Б. Громов перетнув міст через річку Амудар'ю в районі Термеза, символічно замикаючи останню колону 40-ї армії. Війська вийшли з Афганістану з розгорнутими бойовими прапорами, як переможці, що не прогали жодної великої битви.

Життя без війни

Прес-служба Української Спільки ветеранів Афганістану

Завдання, які ставилися перед обмеженим контингентом радянських військ в Афганістані і полягали, по-перше, в тому, щоб надати допомогу уряду ДРА в урегулюванні внутрішньополітичної ситуації, насамперед у боротьбі із збройними угрупованнями душманів, а по-друге, не допустити зовнішньої агресії, за висновками генералів В. Варенникова і Б. Громова, були успішно виконані. «Якщо головним супротивником обмеженого контингенту вважати загони опозиції, – пише Б. Громов, – то різниця полягала в тому, що 40-ва армія робила те, що вважала необхідним, а душмани – лише те, що могли, а бойові дії були або попереджувальними, або у відповідь, і в цих локальних бойових діях ми завжди домагалися перемоги. Інша справа в тому, що уряд Афганістану не тільки не закріплював результати бойової діяльності встановленням її розгортанням своїх органів влади, а навіть не намагався це робити».

В Афганістані було проведено кілька масштабних операцій під кодовими назвами «Мармоль», «Удар», «Шквал», «Гроза», «Коло», «Запл», «Весна», «Бар'єр», «Магістраль» та операції у Панджшерській ущелині, які змусили противника на певний час припинити бойові дії.

Афганська війна, яка тривала вдвічі довше за Велику Вітчизняну, своїм чорним крилом зачепила і вихідців з України – 160375 воїнів узяли в ній участь. Не повернувся з війни 3432 особи, з яких загинули 3360, зникли безвісти або потрапили в полон 72. Залишилися без синів 2729 матерів і 1982 батька. Одовіли 505 молодих жінок, стали сиротами 711 дітей. Поранені понад 8 тис. солдатів та офіцерів, стали інвалідами 3560, і кількість їх щороку зрос-

тає. Після війни померло від ран, захворювань вчетверо більше її учасників, ніж загинуло, загалом 13647 наших бойових побратимів. Така, на жаль, сумна статистика.

Проблемами воїнів-інтернаціоналістів і сімей загиблих на громадському рівні займається Українська Спілька ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), заснована 25 червня 1990 року. УСВА налічує 27 територіальних організацій, 639 місцевих і 918 первинних. Усі ці роки її очолює Сергій Васильович Червонописький.

Активна участь у суспільно значущих справах щодо всебічного захисту учасників бойових дій, інвалідів війни, членів родин загиблих згуртувала й загартувала організаційно, дозволила зайняти свою нішу в громадсько-політичному житті України. Наявність безальтернативності у всеукраїнському масштабі, єдиного статуту і фіксованого членства вигідно вирізняє УСВА серед «афганських» організацій країн СНД. Щодо статусу воїна-інтернаціоналіста, то завдяки УСВА в громадській свідомості вже сформовано образ командно діючого, продуктивного за віком ветерана війни, з яким пов'язується такі дефіцитні нині поняття, як честь і військово-патріотична героїка.

Політичним визнанням організованого «афганського» руху в Україні, уособленого УСВА, його активної і виваженої суспільно-політичної позиції, вагомого внеску в розбудову громадянського українського суспільства став Указ Президента України від 11 лютого 2004 року, за яким 15 лютого – День виведення радянських військ з Афганістану – визнано Днем ушанування учасників бойових дій на території інших держав. Важливо й те, що за 25 років після закінчення Афганської війни близько 1 тис. воїнів-інтернаціоналістів від-

значені нагородами незалежної України.

Слід зазначити, що тільки наша країна має державний центральний орган виконавчої влади у справах ветеранів. Про те, як комітет створювався при Президентові України і поступово, через нищення і поновлення, зріс до нинішньої каміньової структури знають, на жаль, не всі ветерани війни.

Не слід забувати про те, що основний ветеранський Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального

захисту» розроблений спільно з нашою організацією. Ветерани війни сподіваються, що цьогоріч держава суттєво збільшить соціальні гарантії і не залишить їх без уваги.

Ще на війні учасники бойових дій давали клятву, що завжди пам'ятатимуть своїх загиблих друзів, тому одним з головних напрямів діяльності УСВА є увічнення пам'яті бойових побратимів. 1994 року в Києві відкрито Всеукраїнський меморіал загиблим в Афганістані, працює «афганська» церква Во-

свідчить про увагу і пошану з боку місцевої влади та громадян країни до воїнів-інтернаціоналістів.

Велика увага приділяється нині патріотичному вихованню молоді, зокрема в Україні засновано близько 100 військових і патріотичних клубів, де активно ведуть роботу наші бойові побратими, серед яких добре відомі ВПК «Вулкан», «Каскад», «Мужність» та ін. У багатьох навчальних закладах діють «афганські» музеї, у кожній області існують Книжки Пам'яті, органі-

За роки Афганської війни десятки тисяч воїнів за виявлені мужність та відвагу нагороджені бойовими орденами і медалями, 87 стали Героями Радянського Союзу, серед яких 21 – наші земляки: Валерій Арсенов, В'ячеслав Гайнутдинов, Владислав Гончаренко, Ярослав Горошко, Валерій Гринчак, Віктор Капшук, Сергій Козлов, Василь Колесник, Віктор Кот, Володимир Кучеренко, Олег Оніщук, Ігор Плосконос, Петро Рубан, Віктор Синицький, Олександр Стовба, Віталій Белюженко, Олександр Богданов, Євген Зельняков, Віктор Карпунін, Олександр Рущоюк, Сергій Соколов, Петро Шкидченко нагороджений посмертно званням Герой Росії, Олександр Омельченко і Сергій Червонописький – званням Герой України.

захисту» ухвалено в жовтні 1993 року після активної дворічної роботи УСВА з владою. Та й удосконалювався він надалі не без участі Спільки, а зміни вносилися майже 50 разів. Проблеми є й сьогодні, насамперед стосовно сімей загиблих і померлих побратимів, інвалідів війни, але важливо наголосити, що таких пільг для воїнів-інтернаціоналістів, як в Україні, немає більш ніде, проте, на превеликий жаль, виконується цей закон лише на 25–30%.

Цей рік, завдяки зусиллям Спільки, Указом Президента України проголошений Роком учасника бойових дій на території інших держав. Уряд затвер-

дів План заходів, розроблений спільно з нашою організацією. Ветерани війни сподіваються, що цьогоріч держава суттєво збільшить соціальні гарантії і не залишить їх без уваги.

Загалом в Україні встановлено 557 пам'ятників і 1274 меморіальні дошки на фасадах шкіл, вулиць на честь загиблих і померлих земляків-героїв. Це

зуються фотовиставки, проводяться уроки мужності, змагання і турніри на честь загиблих воїнів з метою донести правду про Афганську війну до сучасного покоління.

Тільки в об'єднанні, тільки разом ми – сила. І тільки колективними діями, без «внутріафганських» загострень, ми можемо досягти масштабної уваги до наших проблем як із боку держави, так і суспільства. А єдиним критерієм діяльності Спільки має бути покращення ветеранського життя. УСВА завжди боротиметься за підвищення соціальних гарантії ветеранів війни. Це наш обов'язок і наша мета.

ПОСТАТІ

Відгуки Афгану

Афганістан, афганська війна – це події, які ніхто й ніколи не зможе стерти з пам'яті тих, хто там служив. З пам'яті матерів, які гарячими сльозами плакали, не маючи жодної звістки про своїх синочків.

Ніколи не забуде ті роки голова об'єднаної профспілкової організації Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара Олег Тупиця і голова Покровського районної організації Профспілки працівників освіти і науки України Ігор Пилипенко. Молодими та сповненими життя вони потрапили до Афганістану.

Олега Тупицю після закінчення Харківського автотранспортного технікуму призвали в армію. 1979 року він подав рапорт направити його до Афганістану. Проходив службу у військах спецпропаганди. Був нагороджений двома бойовими медалями «За бойові заслуги» і «За відвагу». 9 травня 1981 року він повернувся додому з війни.

Олег Тупиця от уже багато років усю свою трудову діяльність пов'язує з Дніпропетровським національним університетом. Після закінчення історичного факультету продовжив навчання в аспірантурі. У 1995 році захистив кандидатську дисертацію. З травня 2006 року – завідувач кафедри політології. Загальний стаж науково-педагогічної роботи 21 рік.

У 1988 році Олега Тупицю обрано заступником голови профкому університету. Водночас він працює на кафедрі російської історії доцентом. Проявив себе як відповідальний, ініціативний профспілковий лідер. Творчий підхід до викладання дисциплін, наукової діяльності здобули Олегу Леонідовичу авторитет і повагу серед колег і студентів. Олег Тупиця – чесна, порядна, принципова людина, чуйний до проблем студентів і співробітників.

У 2000 році його обрано головою об'єднаного профспілкового комітету. У своїй роботі Олег Тупиця значну увагу приділяє захисту студентства, забезпеченню соціальних та духовних інтересів працівників закладу.

Профспілковий комітет на чолі з Олегом Леонідовичем багато зусиль докладав вихованню у студентів активної життєвої позиції, небайдужості до проблем освітнянської молоді, що виявляється в участі молодих профспілкових активістів у громадських заходах на рівні міста і області.

Наполегливість та послідовність Олега Леонідовича сприяє

зростанню авторитету первинної профорганізації Дніпропетровського національного університету.

Ігор Пилипенко з травня 1986 по травень 1988 року проходив службу на території Демократичної Республіки Афганістан на посаді бортмеханіка – стрілка гелікоптера. Має медаль «Відмінник ПВ» I ступеня, медаль «Відмінник ПВ» II ступеня, ювілейну медаль 70 років Збройних Сил СРСР, Грамоту Президії Верховної Ради СРСР, медаль «За участь у бойових діях», медаль «Від дружнього афганського народу» та ін.

Після закінчення Криворізького педагогічного інституту працює вчителем. У 1988 році обраний головою Покровського райкому профспілки. Ігор Борисович має організаторські здібності, енергійний, відзначається об'єктивністю, високою комунікативністю, грамотністю, авторитетом серед учнів, учителів та громадськості, має почуття відповідальності за доручену справу.

Ігор Пилипенко докладав чимало зусиль, аби кожна первинна профспілкова організація працювала творчо, впроваджує в практику роботи все прогресивне, нове, захищає і обстоює права та інтереси членів профспілки.

Активна життєва позиція, принципове ставлення до вирішення соціальних проблем здобули йому заслужений авторитет і шану профспілкової громади.

Завдяки голові райкому профспілки в районі діє чітка система укладання і реєстрації колективних договорів. Щороку питання виконання колективних договорів та

угоди аналізуються на спільних засіданнях колегій відділу освіти та пленумах райкому профспілки.

За ініціативою районної профспілкової організації, голови організації Ігоря Пилипенка стало традицією проведення загальнорайонних заходів з культурно-масової, фізкультурної та оздоровчої роботи. Щороку проводяться спортивні змагання між вчителями, з фонду райкому профспілки виділяються кошти на проведення спартакіади з легкої атлетики та футболу, волейболу і баскетболу. Традиційним стало проведення конкурсів художньої самодіяльності серед педколективів району та заключного гала-концерту з нагородженням грамотами та грошовими преміями. Вчителі району та члени їхніх сімей щороку оздоровлюються на узбережжі Азовського моря, райком профспілки повністю компенсує їм проїзд.

Ігор Борисович є одним із активних учасників спілки афганців та воїнів-інтернаціоналістів, яка діє у Покровському районі з 2001 року. Спілка нараховує 147 членів, чимало з-поміж них і колишніх прикордонників КСПОТРКВБ, вони несли службу від прикордонних селищ Файзабада до Мазари-Шерифа та Кундуза.

Спілка допомагає сім'ям загиблих в Афганістані. Матеріальну допомогу надають за рахунок каси добровільних внесків. Також за ці кошти була відкрита меморіальна дошка у Мало-Михайлівській школі Покровського району загиблим воїнам-афганцям, які навчалися у цьому закладі. За участю членів спілки оновлена меморіальна стела воїнам-інтернаціоналістам у центрі селища Покровське. Афганці беруть активну участь у всіх районних заходах. Діє музей воїнів-афганців.

Спілка створила фільм про сучасне життя воїнів-афганців Покровського району. Його демонструють під час районних заходів, в освітніх закладах. Він допомагає молодому поколінню осмислити сенс життя, трагічні наслідки війни, сформувати шанобливе ставлення до ветеранів війни і людей старшого віку та усвідомити велич подвигу українського народу.

ПРОФСІЛКОВА ЗВИТЯГА

НАЗАВЖДИ В СПОГАДАХ АФГАНІСТАН

Нагрудний знак ФПУ «Профспілкова звитяга» в ці дні буде вручено голові первинної профспілкової організації КП «Рівненське автопідприємство» Володимирі Котику. Він достойний цієї високої нагороди, і отримає її через 25 років після завершення цієї страшної війни.

ПРОФІНФОРМЦЕНТР ФЕДЕРАЦІЇ ПРОФСІЛОК РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В Афган він потрапив не безвусим юнаком – вже мав двох дітей, вважався гарним спеціалістом з ремонту автомобілів, його неабияк цінували на рідному 113-му авторемзаводі, що в Рівному. Трудився в дружньому колективі серед працюючих людей, яких називали майстрами на всі руки. Про Афганістан не думав, бо служба в рядах Радянської армії залишилася в минулому. Але раптом викликали в партком, сказали треба, і він відповів – так. Спецвідрядження до Кабула тривало два роки. В апараті головного військового радника він трудився на центральному автомобільному заводі. І нібито все складалося нормально: незважаючи на регулярні бомбардування і обстріли Кабула, в столиці так було безпечніше, ніж в інших гарячих точках країни. Але доводилося керувати підлеглими – корінними афган-

цями, серед яких були різні люди. Для оперативного виконання складних завдань, до того ж у стислі терміни, треба було серед усіх цих людей, що мислять по-іншому, говорять по-іншому, по-іншому працюють, створити особливий мікроклімат взаємодопомоги і підтримки. Володимир Дмитровичу, людині товариській і простій, це вдалося. Працювали лагоджено і дружно, якісно виконуючи ремонтні роботи. Траплялися й відрадження. І от тоді військові навички ведення бою, набуті в юності на армійських полігонах, допомагали виходити зі скрутних ситуацій. Після Афганістану повернувшись на рідний завод, пізніше перейшов на інше підприємство, на якому працює і досі, очолює профспілкову організацію. Про Афганістан згадує рідко, але інколи напливають спогади, і ця країна, в якій полягло стільки його побратимів, видається сонячною та світлою, бо там живуть люди з обличчями його афганських друзів.

Для оперативного виконання складних завдань, до того ж у стислі терміни, треба було серед людей, що мислять по-іншому, говорять по-іншому, по-іншому працюють, створити особливий мікроклімат взаємодопомоги і підтримки. Володимир Дмитровичу, людині товариській і простій, це вдалося.

Володимир Максимчук

заступник керівника управління з питань соціального страхування та пенсійного забезпечення апарату ФПУ

ПЕНСІЙНЕ ПИТАННЯ | ЯК ОБРАХОВУЮТЬСЯ ДНІ СОЦВІДПУСТКИ

ОБЧИСЛЕННЯ СТРАХОВОГО СТАЖУ

? Як враховуються періоди відпусток у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею тринадцятирічного віку під час обчислення стажу роботи для призначення пенсії та оплати лікарняних листків?

Під час вирішення цього питання враховують таке.

1. Пенсійне забезпечення. Відповідно до статті 24 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», який набув чинності з 01.01.2004 року, починаючи із зазначеної дати для призначення пенсії обчислюється страховий стаж – період, упродовж якого особа підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та за який щомісяця сплачені страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок. Що стосується періодів трудової та іншої діяльності, що проходили до 01.01.2004 року, то відповідно до частини четвертої зазначеної вище статті ці періоди зараховуються до страхового стажу в порядку і на умовах, передбачених раніше чинним законодавством, тобто відповідно до ст. 56-63 ЗУ «Про пенсійне забезпечення». Тож як буде враховано під час призначення пенсії той чи інший період діяльності залежить від того, коли відбувалася діяльність – до чи після 1 січня 2004 року.

За період до 01.01.2004 року відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами працюючим жінкам, частково оплачувана відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та час відпустки без збереження зарплати для догляду за дитиною до досягнення нею шести років (у разі якщо дитина потребувала домашнього догляду на підставі медвисновку) зараховуються до страхового стажу при призначенні пенсії. До страхового стажу зараховується також час догляду непрацюючої матері за малолітніми дітьми, але не довше ніж до досягнення кожною

дитиною трирічного віку (зараховується тільки в загальний стаж і тільки матері, яка в цей період не працювала).

За період після 1 січня 2004 року. Відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, яка надавалася у період з 01.01.2004 по 01.07.2013 рік, до страхового стажу не зараховувалася, оскільки за час такої відпустки не сплачувалися внески на пенсійне страхування. З 01.07.2013 року внесено зміни до ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», тож відтепер працюючих жінок, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами і отримують відповідну допомогу, віднесено до осіб, що підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному

страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» (набув чинності з 28.02.2001 року) для визначення розміру допомоги з тимчасової непрацездатності обчислюється страховий стаж – період, протягом якого особа підлягала загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими по-

вагітністю та пологами, а також відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Період відпустки без збереження зарплати для догляду за дитиною до досягнення нею шести років до страхового стажу не зараховується. Згідно із змінами, внесеними ЗУ «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціально-страхування», у період з 1.01.2011 по 13.12.2013 рік до страхста-

З 1 липня 2013 року відповідно до змін до ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» працюючих жінок, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами і отримують відповідну допомогу, віднесено до осіб, що підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню.

страхуванню. Таким чином, відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, яка надається з 01.07.2013 року, зараховується до страхового стажу під час призначення пенсії. Особи, які відповідно до законів отримують допомогу для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню. За цих осіб сплачуються внески на пенсійне страхування з коштів Держбюджету, а тому період отримання такої допомоги після 1 січня 2004 року зараховується до страхового стажу. Відпустка без збереження зарплати для догляду за дитиною до досягнення нею шести років за період після 1 січня 2004 року до страхового стажу не зараховується, оскільки у цей період не сплачуються внески на пенсійне страхування.

2. Відповідно до статті 7 ЗУ «Про загальнообов'язкове державне соціальне

вання, та за який щомісяця сплачено нею та роботодавцем або нею страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок. До страхового стажу прирівнюється трудовий стаж, набутий працівником за час роботи на умовах трудового договору (контракту) до набуття чинності цим Законом. Відтак всі відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами працюючим жінкам, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та відпустки без збереження зарплати для догляду за дитиною до досягнення нею шести років (на підставі медвисновку) за період до набуття чинності зазначеним Законом зараховуються до страхового стажу для обчислення допомоги з тимчасової непрацездатності. За період після набуття чинності цього Закону до страхового стажу зараховуються відпустки (працюючим жінкам) у зв'язку з

жу для надання допомоги з тимчасової непрацездатності не зараховувався період відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Проблему вирішив Закон України від 19.11.2013 р., яким внесено зміни до статті 7 ЗУ «Про загальнообов'язкове державне соціально-страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» і які набули чинності з 14.12.2013 р. З цієї дати період відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку знову включається до страхового стажу для призначення допомоги з тимчасової непрацездатності. При цьому, якщо особа перебувала у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку у період з 1 січня 2011 року до набуття чинності цим Законом, час цієї відпустки також зараховується до страхового стажу.

ФІНАНСОВІ НАДБАВКИ

ПІДВИЩЕННЯ ЗА ПІЗНІШИЙ ВИХІД НА ВІДПОЧИНОК

? У жовтні 2013 року досяг пенсійного віку (60 років). Продовжую працювати, але пенсію оформлятиму у березні 2014 року. Чи буде призначено підвищення до пенсії у зв'язку з більш пізнім виходом на пенсію?

Статтею 29 ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі – Закон) передбачено, що особі, яка набула право на пенсію за віком відповідно до цього Закону, але після досягнення пенсійного віку, передбаченого абзацом першим частини першої статті 26 Закону, виявила бажання працювати й одержувати пенсію з більш пізнього віку, пенсія за віком призначається з урахуванням страхового стажу на день звернення за призначенням пенсії з підвищеним розміром пенсії за віком, обчисленого відповідно до статті 27 Закону, на такий відсоток: на 0,5 % – за кожний повний місяць страхового стажу після досягнення пенсійного віку у разі відстрочення виходу на пенсію на строк до 60 місяців; на 0,75 % – за кожний повний місяць страхового стажу після досягнення пенсійного віку у разі відстрочення виходу на пенсію на строк понад 60 місяців.

Для відстрочення призначення пенсії не потрібно подавати до органів Пенсійного фонду заяву, це визначається за фактом звернення за призначенням пенсії. Проте належить звернути увагу на те, що:

- право на відстрочення (відповідно, на збільшення пенсії) мають лише особи, які досягли пенсійного віку, передбаченого абзацом першим частини 1 статті 26 Закону (для чоловіків і для жінок – 60 років);
  - право на відстрочення (відповідно, на збільшення пенсії) мають лише особи, які після досягнення віку 60 років продовжували працювати;
  - право на підвищення до пенсії визначається не за датою звернення за призначенням пенсії, а за датою, з якої призначається пенсія.
- У наведеному запитанні пенсія призначатиметься через 5 місяців після досягнення пенсійного віку, тобто з дня, коли буде подана заява до органу Пенсійного фонду. Таким чином, оскільки чоловік продовжував працювати і пенсія призначається не з досягнення пенсійного віку, а через 5 місяців, то визначена сума пенсії (основний її розмір) підвищиться на 2,5% (0,5% x 5 міс.).

ТЕРМІНИ

ЧОМУ НЕ ПРИЗНАЧЕНО ДОПЛАТУ?

? 12 вересня 2013 року виповнилося 60 років, але заяву про призначення пенсії за віком подав 6 грудня 2013 року. Незважаючи на те, що за призначенням пенсії звернувся майже через три місяці після досягнення пенсійного віку (продовжую працювати), надбавку до пенсії за більш пізній вихід на пенсію не призначено.

Відповідно до статті 45 ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» пенсія за віком призначається з дня, що настає за днем досягнення пенсійного віку, якщо звернення за пенсією відбулося не пізніше трьох місяців з дня досягнення особою пенсійного віку. Позаяк заяву про призначення пенсії подано до органу Пенсійного фонду у тримісячний строк із дня досягнення пенсійного віку, тож пенсія за віком призначається з 13 вересня 2013 року. Враховуючи те, що пенсія за віком призначена з моменту виникнення права на пенсію у зв'язку з досягненням пенсійного віку, а не з більш пізнього віку, розмір пенсії відповідно до статті 29 ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» не підвищується.

НАПРАЦЬОВАНО МЕХАНІЗМ ПОВЕРНЕННЯ ГРОШЕЙ ПРАЦІВНИКАМ ЗБАНКРУТИЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

У ринковій економіці банкрутство підприємств є типовим явищем, і за таких обставин, на жаль, найменш захищеними залишаються працівники підприємства-банкрута. Вони роками не отримують зароблені гроші, відтак, втративши роботу, практично лишаються без засобів матеріального забезпечення.

Олексій КОРЕЦЬКИЙ
Інформаційно-аналітичний центр ФПУ

Профспілки неодноразово наголошували на необхідності запровадження в Україні за прикладом інших держав механізму задоволення вимог найманих працівників до роботодавця у разі його банкрутства. Подібна практика існує в країнах ЄС, а Конвенцією МОП № 173 у випадку неплатоспроможності роботодавця працівникові гарантуються певні матеріальні виплати за рахунок так званого фонду гарантування. Згідно з нормами згаданої Конвенції МОП саме держава повинна створювати такі фонди з метою захисту людини праці.

«Працівник має бути захищений, тому що він не винен у тому, що підприємство збанкрутіло, – вважає заступник керівника СПО об'єднань профспілок, в. о. першого заступника Голови ФПУ Григорій Осовий. – Відповідальність за це, з одного боку, має бути покладена на роботодавця, а з іншого – на державу, адже вона не повинна лишатися осторонь цієї проблеми».

З метою запровадження в Україні інституту гарантування задоволення вимог найманих працівників унаслідок неплатоспроможності роботодавця та на виконання затвердженої КМУ Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Євро-

пейського Союзу Мінсоцполітики розробило законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо задоволення вимог найманих працівників унаслідок неплатоспроможності роботодавця».

Цей документ 5 лютого було винесено на розгляд Уряду. У ході обговорення зазначалося, що незважаючи на те, що в Україні встановлено законодавчі норми щодо першочерговості задоволення вимог працівників щодо заборгованості із заробітної плати у випадку банкрутства роботодавця, розміри такої заборгованості протягом останніх років майже не зменшуються. За деякими підрахунками, сьогодні сума боргу збанкруті-

лих підприємств перевищує 300 млн грн.

Законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо задоволення вимог найманих працівників унаслідок неплатоспроможності роботодавця» пропонується закріпити такі функції за Державною службою зайнятості України та її територіальними органами, а джерелом фінансування визначити Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

У законопроекті передбачається, що гарантійна виплата за рахунок коштів Фонду здійснюватиметься лише після завершення процедури ліквідації підприємства, затвердження судом його ліквідаційного балансу та звіту. На господарські суди покладається обов'язок повідомляти Державну службу зайнятості України та її територіальні органи про порядок і розміри задоволених вимог кредиторів після банкрутства підприємства, а також надавати інформацію, необхідну для здійснення погашення вимог працівників.

Оскільки видатки Фонду загальнообов'язкового державно-

го соціального страхування України на випадок безробіття визначаються рішенням Правління Фонду відповідно до його фінансових можливостей, обраховано орієнтовну суму видатків Фонду, потрібних на реалізацію Закону у 2014 році, яка становитиме 100 млн гривень. У разі ухвалення закону компенсаційні виплати зможуть отримати понад 20 тис. осіб з урахуванням того, що максимальна сума компенсації становитиме близько 5,5 тис. грн для однієї особи.

«СПО об'єднань профспілок долучався до опрацювання цього законопроекту, – коментує Григорій Осовий. – Ми його підтримуємо як новий механізм захисту працівника при банкрутстві підприємства. Оскільки такого раніше не було, профспілки вважають, що запропоновані у законопроекті механізми належить випробувати на практиці. Але те, що такий механізм потрібен, – ми в цьому переконані».

З урахуванням думки профспілок і висловлених під час обговорення пропозицій Мінсоцполітики дано доручення оперативно доопрацювати законопроект і найближчим часом внести на повторний розгляд Уряду.

ТВі
телеканал

СЬОГОДНІ
вечірній випуск новин

ЩОДНЯ о 18:00 та 21:00

Ліцензія Національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення НР М0494-М від 14.12.04 р. ТОВ «ТРК «ТРС»

«МЕЛОДІЇ ДУШІ» МЕДИКІВ ЗАКАРПАТТЯ

Сергій БАРАНЧИКОВ

завідувач відділу організаційно-гуманітарної роботи Закарпатської облпрофради

Серед спілчан Закарпатської обласної організації профспілки працівників охорони здоров'я (голова Володимир Турок) чима-

ло творчо обдарованих особистостей. У медичних закладах, санаторіях ПрАТ «Укрпрофоздоровниця» успішно працюють самодіяльні колективи, майстерність яких постійно зростає. Це підтвердив і обласний, що відбувся в Ужгороді, огляд-конкурс майстрів аматорського мистецтва в рамках фестивалю «Мелодії душі».

У номінації «Вокально-інструментальні ансамблі, гурти» журі, до складу якого входили члени президії обкому профспілки, визнало переможцем вокально-інструментальний ансамбль санаторію «Сонячне Закарпаття» ПрАТ «Укрпрофоздоровниця» (керівник Василь Зварич). Друге місце розділили ансамбль троїс-

тих музик санаторію «Квітка Полонини» – ТОВ «Сузір'я» (керівник Михайло Попович) та гурт Виноградівської районної лікарні (керівник Микола Чедрекі). У номінації «Майстерність виконання пісні» перше місце присуджено лікарю обласної клінічної лікарні ім. А. Новака Володимиру Недашковському, друге – лікарю Іршавської районної лікарні Тетяні Кузан, третє – лікарю Тячівської район-

ної лікарні № 1 Івану Дебічу. Крайшм у номінації «Художнє слово, поезія» став лікар обласного центру нейрохірургії та неврології, голова первинної профорганізації Олександр Гайдук. Переможці та призери обласного огляду-конкурсу отримали Подяки та матеріальну винагороду Закарпатської обласної організації профспілки працівників охорони здоров'я.

ВІТАННЯ ВІД СВ. ВАЛЕНТИНА

МИЛІ ВОЛЬНОЦІ КИЇВСЬКОЇ ОПЕРЕТИ

Тетяна МОРГУН

спеціально для «ПВ»

Казати про сцену, яка за покликанням, за визначенням є динамічною, феєричною, святковою, чарівною та несподіваною. Вона в Києві справді стала такою з призначенням близько 10 років тому нового директора – художнього керівника трупі, заслуженого діяча мистецтва України Богдана Струтинського. Про нього написано багато, а сказано добрих слів ще більше. Так, це керівник креативний, діловий, з «окремою думкою», витонченість у рухах та генеруванні й ухваленні рішень; нарешті – з вражаючим почуттям гумору й неспішно шанобливим ставленням до глядача. На цій базі успіх, ідеально спланований тактично й стратегічно, й так само зреалізований, просто не міг не настати.

Зокрема, Київський національний академічний театр оперети любить і вміє дивувати. Ось і цього разу, читаємо на сайті, глядачі, що прийшли на початку лютого подивитися виставу «Летюча миша», не здогадувалися, що з фінальним акордом історія кохання не завершиться. Бо щойно по закінченні вистави до публіки від імені всієї трупі звернувся народний артист України Микола Бутковський і, подякувавши глядачам, повідомив, що театр вирішив зробити їм сюрприз. Приз. А володарем призу, мовляв, стане щасливчик із залу, який визначиться через розіграш. Виграв глядач, що мав сьоме місце в сьомому ряду, – симпатична дівчина Карина, яку запросили вийти на сцену. А призом-сюрпризом виявилася пропозиція руки й серця від її коханого хлопця.

Виявляється, за кілька днів до вистави Андрій звернувся до адміністрації Національного театру оперети й попросив допомогти йому в незвичайний спосіб освідчитися у коханні й попросити руки Карини. А оскільки, на переконання Б. Струтинського, «театр – камертон суспільства», то цей «камертон» просто зобов'язаний бути бездоганним, бути еталоном. Отже, до побажання хлопця поставилися з повагою й розумінням – і влаштували йому заручини, ну, майже як у «Сильві» (щоправда, там було без глядачів), на сцені, з розмахом, художньо!

До речі, для дівчини все це насправду було сюрпризом, вона зніяковіла, але очі її крізь сльози сяяли щастям і гордістю. На пропозицію юнака вона відповіла згодою. У такий спосіб відбувся ще один апофеоз вічної історії кохання, й оплескам розчуленої публіки не було кінця-краю. Кажуть, то був далеко не перший випадок освідчення в коханні на сцені Київського театру оперети. Зрозуміло, щоразу все має інакший вигляд. А головне, вже трохи знаючи характер і позиції Б. Струтинського, його в найкращому, навіть спільно найкращому, сенсі авангардні й дотепні сценічні «фішки», а також нині безпрецедентно високу художню планку Київської оперети, не сумніваюся, що цей театр завжди буде приємно дивувати й тишити свого глядача.

АМАТОРИ | МАЙСТЕРНІСТЬ І ПРАЦЯ

РУКОТВОРНІ ДИВА У «КОСТЮРИНСЬКОМУ ПРОВУЛКУ»

Юрій ЛИСЕНКО

Об'єднання профспілок Харківщини постійно дбає про задоволення культурно-духовних потреб працівників. Зокрема, ще торік було започатковано дворічний фестиваль «Профспілки Харківщини мають талант!». Цьогоріч захід продовжила неординарна виставка-конкурс майстрів образотворчого й декоративно-прикладного мистецтва, що відбулася в приміщенні галереї сучасного образотворчого мистецтва «Костюринський провулок».

Під час урочистої церемонії нагородження переможців голова ОІХО Сергій Тесленко сказав, звертаючись до завідувачки бібліотеки Харківського кооперативного торговельно-економічного коледжу Оксани Менткевич: «Щиро захоплений Вашою творчістю. Вважаю, що представлена на виставці-конкурсі Ваша композиція ляльок-мотанок «Я – жінка! Ви чуєте, люди, я – свічка, запалена Богом на вічне життя!» є яскравим свідченням таланту нашого народу, його прагнення до прекрасного та високохудожнього, а це зіграє наші серця й душі. Дякую Вам за це».

О. Менткевич – одна з переможців згаданого конкурсу, проте ці слова профспілкового лідера області сміливо можна адресувати кожному учаснику мистецького заходу. Адже представлені на ньому роботи нікого не лишили байдужим. Одні твори змушували відвідувачів виставки замислюватися, інші – співпереживати, сумувати чи, навпаки, веселитися. Та кожен з представлених витворів мистецтва викликав захват у поціновувачів прекрасного! Навіть важко повірити, що вийшли вони з-під рук аматорів, а не професіоналів, що це «просто» хобі людей, котрі віддають улюбленій справі лише свій вільний час.

Отже, задумуючи й реалізуючи цю виставку-конкурс, її організатори керувалися шляхетною метою: виявити обдарованих людей, посприяти розвитку мистецьких надбань народу з різних видів образотворчого й декоративно-прикладного мистецтва, надати можливість членам профспілок, які працюють на підприємствах, в організаціях та установах, реалізувати свій творчий потенціал, піднести власний художній рівень, беручи участь у захоплюючому змаганні. А надзавданням організаторів вочевидь була ідея посилити вплив народної творчості на естетичні смаки й культурно-мистецькі пріоритети земляків – трудящих та членів їхніх сімей. І означеної мети, поза сумнівом, було досягнуто!

Усього було представлено 104 експонатів від 10 членських організацій у 5 жанрах: скульптура, живопис, графіка, фотомистецтво й декоративно-прикладне мистецтво.

Оцінювало роботи професійне журі, до складу якого ввійшли директор центру науки, культури та мистецтва «Харківський Будинок учених», заслужений працівник культури України Людмила Матюха, голова циклової комісії з рисунку Харківського художнього училища Валерій Дорошенко, завідувачка відділу декоративно-прикладного мистецтва Харківського обласного організаційно-методичного Центру

Гран-прі конкурсу одержали: в номінації «Графіка» – Вячеслав Рябінін, фельдшер Будянської дільничної лікарні Харківського району; номінації «Фотомистецтво» – Андрій Філіппов, лікар-невропатолог КЗОЗ «Харківська міська клінічна лікарня № 7»; номінації «Декоративно-прикладне мистецтво» – Марія Педченко, старша медсестра КЗОЗ «Харківська міська лікарня № 3» (у жанрі «Бісероплетіння»), Марина Скоромна, інженер першої категорії ДП УкрНТЦ «Енергосталь» (вишивання хрестом), Ольга Непочатова, начальниця ПЧ-1 АТЗТ «Харківський коксовий завод» (вишивання комбіноване), Ірина Ли-

Творчість – особливий вид діяльності, вона в собі самій несе задоволення.

Сомерсет Моєм

культури і мистецтва Анна Лівана. Тож надамо їм слово.

Людмила Матюха:

– Хочу відзначити різноманітність жанрів; роботи виконано різними в професійному сенсі категоріями учасників, але всі вони на досить пристойному, я навіть сказала б, високому рівні. А в цілому важко переоцінити значущість проведення Фестивалю майстрів народного мистецтва «Профспілки Харківщини мають талант!» для розвитку аматорського мистецтва, підтримки традицій народної творчості.

Валерій Дорошенко:

– Дійсно, представлені роботи – високої якості. Всі вони різні, особливі, на всі уподобання. Об'єднує їх лише те, що виконані руками членів профспілок. Нам, членам журі, було дуже важко визначитися з переможцями, бо, гадаю, всі автори представлених на виставці робіт є переможцями, вони мають улюблену справу, а результати їхніх зусиль приносять велике естетичне задоволення!

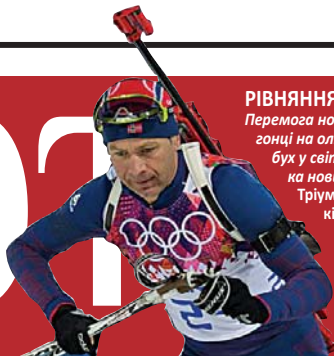
сяк, озеленювач цеху з ремонту будівель і споруд КП «Харківводоканал» (у жанрі «Ірландське мереживо»), Інна Дмитрієнко, електромонтер цеху технічної експлуатації станційного споруду № 3 Центру телекомунікаційних послуг Харківської філії ПАТ «Укртелеком» (біокераміка із солоного тіста), Оксана Менткевич, завідувачка бібліотеки Харківського кооперативного торговельно-економічного коледжу (лялька-мотанка). Оксана також одержала спеціальну нагороду голови Об'єднання профспілок Харківської області.

Звісно, були й дипломанти виставки-конкурсу, котрих нагороджено дипломами I, II та III ступенів. Тут же, на урочистій церемонії нагородження, ухвалили рішення про щорічне проведення такої виставки-конкурсу серед майстрів народного мистецтва.

Фестиваль продовжиться виступами студентської молоді, присвяченими 200-річчю з дня народження Т. Г. Шевченка.

СПОРТ

РІВНЯННЯ НА БЬОРНДАЛЕНА!

Перемога норвезького біатлоніста Оле-Ейнара Бьорндалена в спринтерській гонці на олімпійській трасі в Сочі спричинила справжній інформаційний вибух у світових ЗМІ. Легендарний спортсмен цим досягненням вписав кілька нових рекордів у світову спортивну історію.

Тріумфувавши у спринті в Сочі, Бьорндален вкотре присоромив скептиків і знову переписав книгу рекордів. Оле-Ейнар, здобувши перемогу в 40 років і 11 днів, став найбільш літнім спортсменом, який виграв індивідуальне «золото» на зимових Олімпіадах. Крім того, він здобув 12-ту олімпійську нагороду й зрівнявся за цим досі неперевершеним показником з іншим легендарним норвежцем – лижником Бьорном Делі. І в Оле-Ейнара залишаються шанси обійти співвітчизника – попереду в біатлоністів ще індивідуальні старты й естафетна гонка.

ОЛІМПІЗМ | УКРАЇНА ЗДОБУЛА МЕДАЛЬ У СОЧІ

ПЕРШИЙ ОЛІМПІЙСЬКИЙ ПОДІУМ ЗА ВІСІМ РОКІВ

Минулої п'ятниці у російському Сочі на стадіоні «Фішт» відбулася урочиста церемонія відкриття XXII зимових Олімпійських ігор. А вже на другий день змагань українці вітали Віту Семеренко, яка перервала «суху» для нас серію з двох безмедалних «білих» Олімпіад!

сповна підтвердила їхню правоту – виборола бронзову нагороду в біатлонній спринтерській гонці на дистанції 7,5 км.

Початок олімпійського сезону для Віти видався тернистим – налегмю закінчення передсезонної підготовки завадила хвороба, через що вона пропустила й перший етап Кубка світу. Але у Сочі наша спортс-

менка зібралася. Більшість фаворитів гонки «провалили» стрільбу, припустившись промахів – штраф завадив боротися за місця на подіумі Дарині Домрачевій, Турі Бергер, Кайсі Макарайнен... Натомість Анастасія Кузьміна, яка представляє Словаччину, до своєї другої олімпійської перемоги дісталася без втрат на вогневому рубежі й на високій швидкості.

А от за другу сходинку п'єдесталу пошани справжня боротьба розгорнулася між нашою Вітою Семеренко і росіянкою Ольгою Вілудхіною. Попервах динаміка бігу свідчила на користь українки, і ще за півкілометра до фінішу Віта йшла на «срібло». Але на фініші чи то нашій співвітчизниці сил не вистачило (відлуння зізмаканої передсезонки далося взнаки?), чи то росіянка помітно додала за несамовитої підтримки трибун, але у підсумковому протоколі Вілудхіна на 1,8 секунди випередила Семеренку.

Тож до трьох особистих бронзових нагород чемпіонатів світу Віта Семеренко додала ще й бронзову медаль Сочі-2014.

Володимир ПОЛІТАЄВ
спеціально для «ПВ»

Ще до початку Ігор спеціалісти відзначали, що найкращі шанси здобути медаль у Сочі мають наші стріляючі лижники. І Віта Семеренко уже в першій же гонці

БАСКЕТБОЛ | ВИЗНАЧИВСЯ ВОЛОДАР КУБКА УКРАЇНИ

«БУДІВЕЛЬНИК» УЗЯВ ПЕРШИЙ ТРОФЕЙ СЕЗОНУ

Минулого вівкенду в Києві відбувся «Фінал чотирьох» Кубка України, до якого пробилися столичний «Будівельник», івано-франківська «Говерла», «ДніпроАЗОТ» (Дніпродзержинськ) і БК «Донецьк». Кияни, здолавши донецчан у вирішальному поєдинку, стали володарями почесного трофею.

Володимир ПОЛІТАЄВ
спеціально для «ПВ»

За результатами жеребкування півфіналістів розіграшу другого за значенням національного трофею, в суботу зустрілися пари «Будівельник» – «ДніпроАЗОТ» і «Говерла» – «Донецьк». Першими півфіналістами до фіналу здобули столичні баскетболісти. Перемогу вони отримали достатньо впевнено, хоча й не без того, аби змусити понервувати вболівальників. Господарі паркету попервах виривалися вперед, але дозволи підопічним Віктора Кобзистого практично наздогнати себе, й кияни на першу перерву пішли з мінімальною перевагою (26:25).

Натомість у другій десятихвилинці підопічні Айнарса Багатскіса уже впевнено контролювали перебіг поєдинку, тож на велику перерву «Будівельник» попрямували з комфортним розривом у рахунку – 51:35. І хоча в третій чверті дніпродзержинці скоротили розрив у рахунку (58:67), на заключний відрізок матчу їх просто не вистачило. Кияни ж ще й потішили глядачів, здобувши гроемстерську сотню. Фінальний свисток зафіксував на табло рахунок 100:74 на користь найтитлованішої команди країни. У поєдинку «Говерла» – «Донецьк» інтрига трималася до шостого часу гри, коли команди обмінялися двома очками, але перша чверть все ж залишилася за донецчанами

– 20:15. Наприкінці другої рахунок був уже рівний, але точний триочковий підопічний Анатолія Плеханова зберіг лідерство за командою із сходу – 41:38. За підсумками трьох чвертей підопічний Євгена Мурзіна відпустили суперник уже на 8 очок – 67:59. Кінцівка матчу видалася нервовою, але в підсумку квитки до вирішального матчу здобули баскетболісти «Донецька» – 84:77. У фіналі спочатку здалося, що «Будівельник» просто декласує суперників – кияни повели в рахунку 20:6. Проте закінчення стартової десятихвилинки було за гостями, тож на першу перерву команди пішли з не таким уже й шокуючим розривом – 25:19 на користь столичних майстрів помаранчево-

го м'яча. А за результатом першої половини різниця в рахунку взагалі скоротилася до одного точного влучання – 53:50! На початку третьої чверті підопічний Плеханова навіть вишлюк вперед, але це було востаннє в матчі. Третю чверть кияни впевнено записали собі до активу (80:66), а в заключній лише дозволили донецчанам дещо скоротити розрив у рахунку. У підсумку – 96:88 на користь киян, і перший трофей у цьому сезоні здобули підопічні Багатскіса. Найкращим гравцем фіналу став форвард «Будівельника» ДаХуан Саммерс, в активі якого 25 очок і 4 підбіррання. А от MVP фіналу було визнано центрового киян Даріуша Лаврівовича.

РЕЗУЛЬТАТИ МАТЧІВ «ФІНАЛУ ЧОТИРЬОХ»

1/2 фіналу
«Будівельник» – «ДніпроАЗОТ» – 100:74 (26:25; 25:10; 16:23; 33:16)
«Говерла» – «Донецьк» – 77:84 (15:20; 23:21; 21:26; 18:17)

Фінал
«Будівельник» – «Донецьк» – 96:88 (25:19; 28:31; 27:16; 16:22)

коротко

МАСОВА ФІЗКУЛЬТУРА

СПОРТСМЕН І ПРОФАКТИВІСТ

Недавно у вищому професійному училищі № 25 м. Хмельницького двадцять п'ять випускників отримали дипломи. Серед них – Вадим Акімов (на фото – праворуч), якого знають і в училищі, і за його межами.

Валерій МАРЦЕНЮК
спеціально для «ПВ»

ред закладів профтехосвіти міста, області. За успіхи в спортивному житті Вадима нагороджували грамотами, дипломами, йому вручали кубки.

Юнак гарно навчався, брав активну участь у профспілковому житті, художній самодіяльності. А ще – він гарний спортсмен, виборював призові місця на спартакіадах із настільного тенісу, волейболу тощо серед закладів профтехосвіти міста, області. За успіхи в спортивному житті Вадима нагороджували грамотами, дипломами, йому вручали кубки.

ФЕХТУВАННЯ

МЕДАЛІ НА ЕТАПАХ КУБКА СВІТУ

Минулий вік-енд виявився успішним для провідних українських фехтувальниць: Яна Шемякіна на етапі Кубка світу в Лейпцигу здобула «срібло», а Ольга Харлан тріумфувала в Дакарі.

Олімпійська чемпіонка-2012 у фехтуванні на шпагах Яна Шемякіна, повернувшись після перерви в професійних виступах, стрімкими темпами набирає форму. У Лейпцигу львів'янка на шляху до фіналу була сильнішою за американку Катаржину Тзопек (15:6), китайку Южи Сун (15:11), росіянку Олену Шашаріну (15:12), ще одну представницю Піднебесної Євен Сун (11:10) та угорку Емес Шаш (13:12). Однак у вирішальному поєдинку нашій співвітчизниці забракло сил у протистоянні з росіяночку Віолеттою Колобовою – 4:15.

Тим часом краща шаблістка світу 2013 року Ольга Харлан виграла другий етап Кубка світу поспіль. Після перемоги на Гран прі в Орлеані представниця Миколаєва зійшла на найвищу сходинку п'єдесталу пошани в Дакарі. Харлан перемогла американку Франческу Руссо (15:8), представницю Казахстану Тамару Почекутову (15:7), угорку Анну Мартон (15:8), польку Олександру Соху (15:13), італійку Іларію Бьянко (15:11), а у фіналі вирвала перемогу у французьки Шарлотти Лембах (15:13).

УВАГА!

Триває передплата центральних профспілкових видань на 2014 рік

Вартість передплати на 2014 рік:

газета «Профспілкові вісті» – 156,00 грн (передплатний індекс – 22152),

журнал «Бібліотечка голови профспілкового комітету» – 68,04 грн (передплатний індекс – 22909).

Передплатити видання можна в будь-якому поштовому відділенні України за «Каталогом видань України» або скориставшись послугою «Передплата ON-LINE» на корпоративному сайті ДП «Преса» www.presa.ua

10 ЦІКАВИХ ФАКТІВ ПРО ДОЩ

- 1. Якщо на вулиці дощить – це поважна причина для португальця не йти на роботу.
2. У невеликому містечку Пара за дощем можна звітати годинник, позаяк зливи тут розпочинаються щодня в один і той самий час.
3. Насправді дощ не має запаху. Цей аромат виділяють ціано- і азотиобактерії. Отже, вираз «пахне дощем» не має під собою жодної підстави.
4. В Уганді дощ із громом можна спостерігати 250 разів на рік.
5. Якщо ви потрапите під дощ в пустелі, то навіть не помітите цього, адже залишитеся сухим: дощові краплі не досягають землі, випаровуючись під впливом гарячого повітря.
6. У XVII столітті у Великобританії уряд ухвалив закон про дощ, згідно з яким за неправильне передбачення опадів горе-провісника страчували.
7. Звичайний дощ має кислотність pH = 5,6. Якщо цей показник нижчий, такий дощ називають кислотним.
8. Індійське місто Черпанунді вважається найбільш дощовим місцем у світі. Тут випадає 26 460 мм опадів на рік.
9. Приблизно кожен стомільйонний мешканець Землі страждає від алергії на дощ.
10. Навесні 1986 року у місті Гопалгандж (Бангладеш) із неба під час зливи падали градини завважки з кілограм.

ДОЗВІЛЛЯ

ГОРОСКОП

17–23 лютого

ОВЕН Великі програші вам не загрожують, а от вигреш дуже навіть можливий, причому великий. Тим, чия діяльність пов'язана з далекими компаньйонами, доведеться пережити період недовіри.

свої емоції, тоді не доведеться йти на компроміс із власними принципами, що дозволить вам зберегти повагу до себе як до особистості.

ТЕЛЕЦЬ Будь-які найнеймовірніші плани своєчасно отримають матеріальне підкріплення у вигляді грошей чи заступництва сильних людей. Завжди будьте вдячними.

СКОРПІОН Вам щаститиме у справах, вас потішать приємні новини, перед вами відкриються чудові можливості, а на довершення всього ви отримаєте подарунк.

БЛИЗНЮКИ Переродження вже відбулося, залишилося зробити рішучі кроки в краще сьогоднішнього. Сміливо дивіться у майбутнє.

СТРЕЛЕЦЬ Якщо маєте можливість матеріально допомогти близьким людям, то обов'язково зробите це. Самотні зустрінуть давню, але не забуте кохання.

РАК Конкуренція посилюється, остерігайтеся: опоненти використовуватимуть нечесні методи боротьби. Сміливо дійте щодо тих, хто вам небайдужий.

КОЗЕРІГ Приділіть більше уваги особистим стосункам. Кохання – це не ваше особисте майно, це те, чим треба ділитися. Партнеру потрібно більше вашої уваги.

ЛЕВ Ваше оточення практично повністю оновиться. Важко відлучати людей, з якими пережито багато, але життя жадає саме такого розвитку.

ВОДОЛІЙ Цього тижня можете дозволити собі розслабитися і відпочити – це заслужена нагорода за недавно напружену роботу. Вам вдасться повністю відновити витрачені сили. Не спілкуйтеся з людьми, які вам неприємні.

ДІВА Доведеться взяти на себе відповідальність за важливі рішення, що ви їх приймете наступного тижня. Друзі в будь-який момент нададуть потрібні допомогу і підтримку.

РИБИ Незабаром зможете одержати чудові можливості для реалізації себе як особистості і професіонала. Не соромтеся звертатися за порадою до тих, хто досвідченіший і мудріший за вас.

ТЕРЕЗИ Треба навчитися стримувати

НЕЗВИЧАЙНІ БІБЛІОТЕКИ СВІТУ

ПУБЛІЧНА БІБЛІОТЕКА СІЕТЛА, ВАШИНГТОН, США

Центральна бібліотека Сіетла розташована в 11-поверховому будинку зі скла і сталі в центрі міста Сіетл у Вашингтоні. Будівля відчинила свої двері для всіх охочих у 2004 році. Щороку її відвідують близько двох мільйонів осіб.

СКАНВОРД

Розгадавши сканворд і вписавши букви в літинки, виріжте його по червоній рамці та надішліть нам на адресу: «Профспілкові вісті», майдан Незалежності, 2, м. Київ, 01012 або profvisti@ukr.net.

Усіх, хто правильно розгадав сканворд і першим надіслав відповідь, чекає винагорода – піврічна передплата на газету «Профспілкові вісті».

ВІТАЄМО Петра Чорнорота з м. Чернігова, який правильно розгадав сканворд у № 6.

До уваги переможців конкурсу! Щоб отримати піврічну передплату на газету «Профспілкові вісті», необхідно подати до редакції копію ідентифікаційного коду, а також вказати домашню адресу й поштовий індекс.

Blank form for entering identification code and address.

Відповіді на сканворд, надрукований у № 6

Grid of crossword puzzle answers with words like 'ДОГОТИТИ', 'ПЛОХО', 'АРЦЕВЦЬ', 'МОДИСТ', 'ГІАСТ', 'КОНА', 'ОМА', 'АКА', 'КС', 'ІЯ', 'М', 'К', 'ЛЕ', 'ВО', 'Н', 'Л', 'О', 'С', 'Т', 'Е', 'Р', 'І', 'В', 'І', 'Н', 'І', 'П', 'О', 'С', 'Т', 'А', 'К', 'В', 'Л', 'А', 'П', 'О', 'Х', 'О', 'П', 'А', 'Т', 'О', 'Ш', 'Т', 'П', 'Р', 'О', 'Ф', 'І', 'К', 'А', 'В', 'І', 'П', 'Е', 'Р', 'А', 'Д', 'А', 'В', 'А', 'В', 'І', 'Н', 'А', 'А', 'Р', 'А', 'В', 'Л', 'А', 'О', 'Н', 'А', 'Г', 'У', 'Л', 'Ч', 'Е', 'К', 'А', 'О', 'П', 'А', 'Д', 'І', 'М', 'Е', 'Т', 'І', 'С', 'А', 'Л', 'Е', 'Н', 'Х', 'А', 'К', 'І', 'П', 'А', 'Н', 'Т'.

Large crossword puzzle grid with clues in Ukrainian and a photo of a man in the bottom right corner.

СМАЧНОГО!

ФАРШИРОВАНА КАРТОПЛЯ

Вам потрібно: картопля – 8 шт., сало з прорізом або бекон – 25 тонких шматочків, часник – 3-4 зубчики, кріп і петрушка – 1 пучок, сіль, перець за смаком, олія

Готуємо так: Зелень дрібно порізати, додати видавлений часник, посолити й поперчити за смаком, додати трохи олії і все ретельно перемішати. Картоплю почистити (молоду картоплю можна добре вимити, не знімаючи шкірку), нарізати скибочками завширшки 3-5 мм, але не до кінця, аби вона не розпалася. У надрізи (кишені) покласти суміш із зелені, чергуючи зі шматочками сала або бекона. Картоплю кладемо на деко, застелене фольгою, і злегка поливаємо олією. Випікаємо в духовці, розігрітій до 180-200 градусів приблизно одну годину. Періодично перевіряємо, щоб страва не підгоріла.